

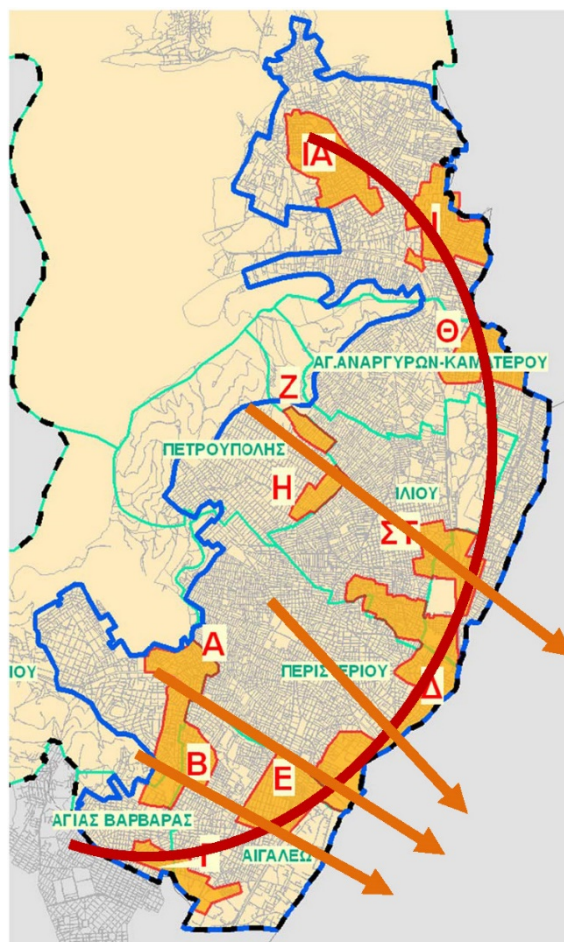

Ελληνική Δημοκρατία
Νομός Αττικής

Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής
Αθήνας
Γενική Διεύθυνση

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ «ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ» (Β.Α.Α.) ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 μέσω αξιοποίησης του «Εργαλείου» της
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (Ο.Χ.Ε.) στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και
του ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014 – 2020
και Περίοδο Εφαρμογής 2017-2023

**ΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ «ΑΝΟΙΧΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ»
ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ**

Μάρτιος 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή.....	1
2. Σκοπός και Περιεχόμενο της «Δημόσιας Διαβούλευσης» για την Προετοιμασία και Υποβολή Ολοκληρωμένου Σχεδίου ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. στη Δυτική Αθήνα.....	4
3. Η Υφιστάμενη Κατάσταση στη Δυτική Αθήνα.....	6
4. Λειτουργική Διάρθρωση της Δυτικής Αθήνας σε «Θύλακες».....	11
5. Καθορισμός των «Αναγκών» για μια Ολοκληρωμένη Προσέγγιση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στη Δυτική Αθήνα.....	19
6. Στρατηγική ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα – Συνοπτική Αποτύπωση και Περιεχόμενο. Η Αξιοποίηση του «εργαλείου» της ΟΧΕ.....	23
7. Χωρική εξειδίκευση της Στρατηγικής ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα.....	31
8. Εξειδίκευση της Στρατηγικής ΒΑΑ της Δυτικής Αθήνας σε Επιχειρησιακό επίπεδο: Η Προτεινόμενη Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ (Άξονες Προτεραιότητας).....	38
9. Εξειδίκευση της Στρατηγικής ΒΑΑ της Δυτικής Αθήνας σε «Οριζόντιου Χαρακτήρα» Παρεμβάσεις.....	41
9.1. Μεθοδολογική Προσέγγιση - Κωδικοποίηση των «Οριζόντιων» Παρεμβάσεων της Στρατηγικής ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα.....	41
9.2. Επιχειρηματικότητα (smart & new Business) - Έξυπνη και Βιώσιμη Αστική Διαβίωση στη Δυτική Αθήνα (smart & livable cities).....	42
9.3. Πολιτισμός - Τουρισμός στη Δυτική Αθήνα.....	43
9.4. Αντιμετώπιση της Φτώχειας, Κοινωνική Συνοχή, Κοινωνική Ένταξη, Κοινωνική Καινοτομία, Εθελοντισμός και Προώθηση στην Απασχόληση.....	45
10. Οργάνωση της «Εταιρικής Σχέσης της ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. της Δυτικής Αθήνας και Προτεινόμενο «Δια-δημοτικό Σύστημα Διακυβέρνησης».....	51

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κατανομή της Ακραίας Φτώχειας στη Δυτική Αθήνα.....	14
Πίνακας 2: Κωδικοποίηση «Θυλάκων» Έντασης και Αλληλεπίδρασης Αρνητικών Κοινωνικοοικονομικών Φαινομένων στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα.....	16
Πίνακας 3: «Συσχέτιση» των Κύριων Στρατηγικών Αναπτυξιακών και Χωρικών Επιλογών της Β.Α.Α. στη Δυτική Αθήνα.....	24
Πίνακας 4: Χωρική Αποτύπωση της «Λογικής της Παρέμβασης» του Σχεδίου ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. στη Δυτική Αθήνα - Πινακοποίηση των «Αστικών Αναπτυξιακών Αξόνων» στην Περιοχή Παρέμβασης.....	37
Πίνακας 5: Αρχιτεκτονική – Άξονες Προτεραιότητας της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης της Δυτικής Αθήνας	40

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Συγκριτική Αποτύπωση των Εισοδηματικών Ανισοτήτων στην Μητροπολιτική Αθήνα 2003-2013 (σταθ. Τιμές 2005).....	10
Χάρτης 2: Αποτύπωση των «Θυλάκων» Φτώχειας, Περιθωριοποίησης και Υποβάθμισης στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα.....	15
Χάρτης 3: Αποτύπωση της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα - Εποπτική Απεικόνιση της Στρατηγικής(Concept Strategy)	30
Χάρτης 4: Διάρθρωση της Περιοχής Παρέμβασης σε Ταχυδρομικούς Κώδικες (Τ.Κ.) – Ένταση της «Ακραίας Φτώχειας» ανά Τ.Κ.– Στοιχεία ΤΕΒΑ	36

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Αποτύπωση των «Σεναρίων» Συσχέτιση» των Κύριων Στρατηγικών Αναπτυξιακών και Χωρικών Επιλογών της Β.Α.Α. στη Δυτική Αθήνα.....	25
Σχήμα 2: Οργάνωση της «Διακυβέρνησης» της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας - Τοπικές Εταιρικές Σχέσεις	54

1. Εισαγωγή

Το παρόν τεύχος αποτελεί υποστηρικτικό κείμενο και «εργαλείο» της ανοιχτής διαβούλευσης για την επεξεργασία της **Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ)** και του περιεχομένου αυτής για την επεξεργασία και υποβολή πρότασης «**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ / ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**» με πεδίο εφαρμογής το Δυτικό Τομέα Αθηνών, ήτοι τους Δήμους Αγίας Βαρβάρας, Αιγάλεω, Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης και Χαϊδαρίου.

Ειδικότερα, η Πρόταση πρόκειται να υποβληθεί στο πλαίσιο της σχετικής Πρόσκλησης με κωδικό **ΑΤΤ050 της ΕΥΔ του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020** (Α.Π. 715, 24/02/2017), στην οποία περιγράφεται ότι η Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στη Χωρική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια Αττικής εδράζεται σε δύο πυλώνες / τύπους περιοχών παρέμβασης:

• **Τύπος Α: Υποβαθμισμένες Περιοχές της Περιφέρειας Αττικής**

Στις περιοχές αυτές επιδιώκεται η σταδιακή επίλυση των οξυμένων περιβαλλοντικών, οικονομικών, δημογραφικών και κοινωνικών προβλημάτων ως αποτέλεσμα της υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, της συγκέντρωσης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων και της σταδιακής ανάπτυξης θυλάκων παραβατικότητας, καθώς και της εμφάνισης υψηλών ποσοστών ανεργίας, ως αποτέλεσμα της εντεινόμενης αποβιομηχάνισης.

Η στρατηγική στις υποβαθμισμένες περιοχές επιδιώκει την άρση των οικονομικών, κοινωνικών, δημογραφικών, περιβαλλοντικών και άλλων προβλημάτων που παρεμποδίζουν την ανάδειξη του μητροπολιτικού ρόλου του Πολεοδομικού Συγκροτήματος.

• **Τύπος Β: Περιοχές της Περιφέρειας Αττικής που εμφανίζουν Ειδική Αναπτυξιακή Δυναμική**

Στις περιοχές αυτές επιδιώκεται η αξιοποίηση αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων που απορρέουν από μια ειδική δυναμική λόγω της συγκέντρωσης υπερτοπικών δραστηριοτήτων και υλοποίησης μεγάλων επενδύσεων στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού, σε συνδυασμό με τις προωθητικές οικονομικές δραστηριότητες που αναδεικνύει η Περιφερειακή Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ).

Η στρατηγική στις περιοχές που εμφανίζουν ειδική αναπτυξιακή δυναμική επιδιώκει την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών που εμφανίζουν αυτά τα χαρακτηριστικά, για την ανάδειξη και ενίσχυση του μητροπολιτικού ρόλου του πολεοδομικού συγκροτήματος.

Σε αυτούς τους δύο «τύπους» επιλέξιμων περιοχών η ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη θα εφαρμοστεί μέσω Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Ο.Χ.Ε.) και θα χρηματοδοτηθεί μέσω του ΕΠ «Αττική» του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Η **Δυτική Αθήνα** αποτελεί μια χωρική ενότητα της Περιφέρειας Αττικής με μείζονα και χρονίζοντα προβλήματα φτώχειας, κοινωνικών ανισοτήτων και περιθωριοποίησης. Η

συγκριτική καθυστέρηση και υποβάθμιση της ως προς άλλες περιοχές του Λεκανοπεδίου είναι διαχρονικό χαρακτηριστικό της Δυτικής Αθήνας που έχει λάβει διαφορετικές εκφάνσεις μέσα στο εκάστοτε χρονικό πλαίσιο.

Η γεωγραφική διακριτότητα της Δυτικής Αθήνας από το υπόλοιπο Λεκανοπέδιο της Αθήνας προσδιορίζεται από τον Κηφισό ποταμό, δηλαδή την Εθνική οδό Αθηνών – Θεσσαλονίκης. Αυτή η **σαφής ετερότητα σε σχέση με τον λοιπό οικιστικό ιστό του Λεκανοπεδίου**, η οποία περιγράφεται στην κοινή συνείδηση των κατοίκων ως “*πέρα από το ποτάμι*”, έχει αποκτήσει με το πέρασμα των δεκαετιών συμβολική, κοινωνική αλλά και ψυχολογική διάσταση έχοντας επίσης **προκαλέσει απτά αποτελέσματα** στα πεδία της χωροταξίας και πολεοδομίας, της οικονομίας και της ανάπτυξης, της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και των δυνατοτήτων που προσφέρονται σε ατομικό επίπεδο (και κατ επέκταση στο επίπεδο του τοπικού πληθυσμού) για ανοδική κοινωνική κινητικότητα.

Όπως αποτυπώνεται στην Ενότητα 2 του παρόντος, ο σημειούμενος «διαχωρισμός της ευημερίας» στη Δυτική Αθήνα υποδηλώνει την άνιση κατανομή των μη-υψηλών-εισοδηματικά νοικοκυριών σε τοπικό επίπεδο σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της Αττικής, ενώ ο «διαχωρισμός της ένδειας» προσδιορίζεται από την ανομοιόμορφη κατανομή των χαμηλών εισοδηματικά οικογενειών μεταξύ των χωρικών ενοτήτων, από τον συνδυασμό των οποίων προέκυψε ένα δίκτυο «Θυλάκων» στη Δυτική Αθήνα.

Η κατοίκηση της Δυτικής Αθήνας από χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα πληθυσμού δεν είναι αποτέλεσμα άλλων πραγματικοτήτων – γεγονότων στο χώρο, αλλά αντίθετα αποτελείτη γενεσιουργό σύμβαση της μαζικής κατοίκησης και της αστικοποίησης της συγκεκριμένης περιοχής. **Η Δυτική Αθήνα επελέγη μέσα από τους κοινωνικούς μηχανισμούς και τις κρατικές πολιτικές πριν αλλά και μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ως η βασική ζώνη κατοικίας της εργατικής τάξης της αναπτυσσόμενης Πρωτεύουσας.** Παρόμοια λειτουργία «ανατέθηκε» άλλωστε και στη γειτονική περιοχή της Β' Περιφέρειας του Πειραιά.

Η επιλογή αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω της χωροθέτησης εργοστασίων και συναφών δραστηριοτήτων στην «παρακηφίσια» ζώνη, μέσω της οικοδόμησης μαζικών προσφυγικών και εργατικών πολυκατοικιών στην περιοχή, μέσω της εσκεμμένης ανοχής της κρατικής εξουσίας στην αυθαίρετη δόμηση, σε συνδυασμό με την συνειδητή παραμέληση των αναγκαίων υποδομών.

Η Δυτική Αθήνα δημιουργήθηκε υποβαθμισμένη. Σε περιόδους συνολικής οικονομικής ανόδου του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, η περιοχή λάμβανε το αναπτυξιακό μέρος που της αναλογούσε με αποτέλεσμα την διαμόρφωση «μεσοστρωμάτων» στην περιοχή και την υλοποίηση βελτιωτικών παρεμβάσεων στις υποδομές και στον αστικό χώρο. Σε περιόδους κρίσης, η περιοχή υφίσταται ισχυρότερα πλήγματα από το υπόλοιπο Λεκανοπέδιο και μετατρέπεται ξανά **σε ζώνη σχετικής στέρησης και φτώχειας.** Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΤΕΒΑ ο πληθυσμός που υπόκειται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας αγγίζει το 3,9% του συνολικού πληθυσμού της Δυτικής Αθήνας, ενώ ο πληθυσμός που κινείται στα όρια της φτώχειας και στον κίνδυνο της φτώχειας είναι πολλαπλάσιος (σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα η φτώχεια στο Αιγάλεω αγγίζει το 21,9%).

Με βάση τα παραπάνω, αλλά και την τεκμηρίωση που ακολουθεί, η επιλογή υποβολής Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης με πεδίο εφαρμογής της Δυτική Αθήνα στο πλαίσιο της παραπάνω Πρόσκλησης εστιάζει στις **Υποβαθμισμένες Περιοχές της Περιφέρειας Αττικής (Τύπος Α)**.

Ως «**Περιοχή Παρέμβασης**» της Στρατηγικής ΒΑΑ ορίζεται το σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας της Δυτικής Αθήνας. Ως «**Αστική Αρχή**» αρμόδια για την κατάρτιση, την υποβολή της Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη καθώς και για την υλοποίησή της ορίζεται ο «**Αναπτυξιακός Σύνδεσμος της Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ)**», ο οποίος έχει και την ευθύνη της παρούσας διαβούλευσης.

Η προτεινόμενη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης με πεδίο εφαρμογής της Δυτική Αθήνα, όπως αποτυπώνεται στην Ενότητα 7 του παρόντος λαμβάνει υπόψη της την πολλαπλή (αστική, οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική κ.λπ.) υποβάθμιση, ενώ ταυτόχρονα αξιοποιεί το ανθρώπινο κεφάλαιο και τα χωρικά πλεονεκτήματα της περιοχής.

Η αναπτυξιακή ανάταξη της Δυτικής Αθήνας και η αντιμετώπιση της συνεχώς εντεινόμενης μέσα στην συνεχιζόμενη οικονομική κρίση υποβάθμισής της, αποτελεί κύρια και συλλογική στρατηγική στόχευση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με βασική φιλοδοξία και διακύβευμα κάθε τέτοιας προσπάθειας τη **διατηρησιμότητα και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων που θα επιτευχθούν** για την ανάπτυξη, την απασχόληση και, την κοινωνική συνοχή.

2. Σκοπός και Περιεχόμενο της «Δημόσιας Διαβούλευσης» για την Προετοιμασία και Υποβολή Ολοκληρωμένου Σχεδίου ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. στη Δυτική Αθήνα

Η διαβούλευση και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για τον συμμετοχικό σχεδιασμό και την επιτυχή υλοποίηση της ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. Συγκεκριμένα, η Αστική Αρχή οφείλει να σχεδιάσει αναλυτικό πρόγραμμα πραγματοποίησης της διαβούλευσης, στο οποίο θα πρέπει να συμπεριληφθεί η υλοποίηση του «Σχεδίου Δράσης» Βιώσιμης Αστικής ανάπτυξης (μέσω της Ο.Χ.Ε.). Επισημαίνεται η ανάγκη ουσιαστικού διαλόγου και συναινετικών αποτελεσμάτων.

Η δημόσια διαβούλευση περιλαμβάνεται με τη μορφή «αναγκαίας προϋπόθεσης» και «πλασίου διαδικασίας» στον «Οδηγό Εφαρμογής» που συνοδεύει την Πρόσκληση για την υποβολή Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του προτύπου χωρικής ανάπτυξης του ΕΠ «Αττική» 2014-2020 (Ενότητα 4.1.3).

Η διαβούλευση ως δημοκρατική διαδικασία συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών, με στόχο τη μέγιστη δυνατή συναίνεση σε προτεινόμενες δράσεις και έργα, οφείλει να αναπτυχθεί στο μέγιστο εύρος τοπικών θεσμών, φορέων και κοινωνικών ομάδων.

Οι Δήμοι-Εταίροι της Δυτικής Αθήνας έχοντας κατανοήσει την ανάγκη «από τα κάτω» προσέγγισης της διαδικασίας διαβούλευσης σε ένα ευρύ κοινωνικό και δια-δημοτικό περιβάλλον, έχουν συγκροτήσει ήδη από τον Οκτώβριο του 2016 «**Θεματικές Ομάδες Εργασίας**» (ΘΟΕ), το περιεχόμενο των οποίων θα διατηρήσουν και στη διαδικασία διαβούλευσης που θα ακολουθήσει.

Οι «**Θεματικές Ομάδες Εργασίας**» είναι οι ακόλουθες

- **ΘΟΕ – I:** Κοινωνική Συνοχή.
- **ΘΟΕ – II:** Αστική Αναζωογόνηση.
- **ΘΟΕ – III:** Επιχειρηματικότητα / Καινοτομία / Απασχόληση.

Οι **ΘΟΕ** εμπλέκονται σε όλο το εύρος και τη διαχρονικότητα της διαβούλευσης.

Τα μέλη των **ΘΟΕ** εμπλουτίζονται συνεχώς σε μια αέναη ανοιχτή διαδικασία ανταλλαγής και ζύμωσης απόψεων με εκπροσώπους Φορέων, ενώ οι πολίτες και τα άτυπα κοινωνικά δίκτυα και οι συλλογικότητες μπορούν να συμμετέχουν στις «δια-θεματικές συνεργασίες» που θα οργανωθούν και, που αποτελούν επίσης «φυσικά εργαλεία» της Διαβούλευσης.

Στο πλαίσιο της εντατικοποίησης της προσπάθειας προσέλκυσης επενδύσεων στη Δυτική Αθήνα, δημιουργείται στο πλαίσιο της διαβούλευσης και 4^η Θεματική Ομάδα ως; Εξής:

- **ΘΟΕ- IV:** Προσέλκυση Εμβληματικών Επενδύσεων, Αξιοποίηση Ακινήτων

Στη διαδικασία της διαβούλευσης εντάσσονται και ηλεκτρονικά εργαλεία, με την αρχική δομημένη επικοινωνία ανταλλαγής απόψεων και υποβολής προτάσεων στις Ιστοσελίδες των

Δήμων-Εταίρων και στην [ιστοσελίδα](http://www.asda.gr) του ΑΣΔΑ (www.asda.gr), την αξιοποίηση fora συζητήσεων στο πλαίσιο των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, καθώς και, κατά την σταδιακή ανάπτυξη, ηλεκτρονικού φόρουμ, το οποίο αποτελεί και συγκεκριμένη Πράξη που εντάσσεται στο «Σχέδιο Δράσης» της ΒΑΑ/ΟΧΕ της Δυτικής Αθήνας.

Η όλη διαδικασία συντονίζεται από την «**Ομάδα Καθοδήγησης**» που έχει συγκροτηθεί στο επίπεδο της «Αστικής Αρχής» (ΑΣΔΑ).

Η διαβούλευση δεν ολοκληρώνεται με την υποβολή της Πρότασης Στρατηγικής και Χρηματοδότησης της ΒΑΑ/ΟΧΕ, αλλά συνεχίζεται κατά τη διάρκεια αξιολόγησης και υλοποίησης του προγράμματος, ώστε να υπάρχει συνεχής ανατροφοδότηση του συστήματος παρακολούθησης, αξιολόγησης και προγραμματισμού. Στη διαδικασία διαβούλευσης εμπεριέχεται το σύστημα και ο μηχανισμός «Διακυβέρνησης» της ΒΑΑ/ΟΧΕ, η πρόταση συγκρότησης του οποίου αναλύεται στην Ενότητα 10του παρόντος.

Κρίσιμο στοιχείο των φάσεων της Διαβούλευσης και της συγκρότησης του Μηχανισμού Διακυβέρνησης αποτελεί η κινητοποίηση και κωδικοποίηση των τοπικών και υπερ-τοπικών κοινωνικών εταίρων. Για λόγους συστηματοποίησης της καταγραφής τους, της προσέγγισης ενεργοποίησής τους και της στήριξης της μετάβασης από το «τοπικό» στο «δια-δημοτικό» επίπεδο, οι στοχευόμενες τοπικές εταιρικές σχέσεις, έχουν κωδικοποιηθεί στα ακόλουθα επίπεδα (βλ. και Ενότητα 10, Σχήμα 2):

- Κοινωνικοί Εταίροι
- Επαγγελματικοί Εταίροι
- Τοπικά Κοινωνικά Δίκτυα

Καθώς η Δυτική Αθήνα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Μητροπολιτικής Περιοχής Πρωτεύουσας, θεωρούμε απαραίτητο να προκαλέσουμε τη συμμετοχή στη διαβούλευση, πέρα των ανωτέρω «τοπικών» φορέων, και περιφερειακών ή ακόμα και εθνικών φορέων, που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή (π.χ. ΕΒΕΑ, ΕΚΑ, ΤΕΕ).

Η διαδικασία διαβούλευσης για την κατάρτιση της πρότασης αφορά στην ενημέρωση Αρχών / Προτεραιοτήτων της ΒΑΑ. Πρόκειται για τον κύκλο της διαβούλευσης που οριοθετεί την στρατηγική του σχεδίου ΒΑΑ/ΟΧΕ, εξειδικεύει τη ΒΑΑ σε επίπεδο ΟΧΕ και υποστηρίζει την υποβολή της Πρότασης. Οι προτάσεις και απόψεις των Φορέων-Εταίρων σε αυτόν το κύκλο αφορούν στην ανάδειξη προβλημάτων και αναγκών, στο περιεχόμενο της στρατηγικής, στην εξειδίκευση της στρατηγικής στον «χώρο» και στη διατύπωση κοινά αποδεκτών ομάδων παρεμβάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια, τις επιλεξιμότητες και τις πηγές χρηματοδότησης της Πρόσκλησης.

Η συγκεκριμενοποίηση της διαβούλευσης ως προς τον «Μηχανισμό Διακυβέρνησης», οριοθετεί και την συνέχεια της διαβούλευσης σε επίπεδο παρακολούθησης της υλοποίησης του Σχεδίου ΟΧΕ της Δυτικής Αθήνας, αξιολόγησης της εφαρμογής και προσαρμογής του περιεχομένου της, ώστε να μεγιστοποιούνται τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

3. Η Υφιστάμενη Κατάσταση στη Δυτική Αθήνα

Η Δυτική Αθήνα πριν τον Πόλεμο κατοικήθηκε κυρίως από λαϊκά στρώματα που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή με σκοπό την αναζήτηση εργασίας στις κάθε είδους παραγωγικές και μεταποιητικές μονάδες που κατασκευάστηκαν στην περιοχή του Κηφισού ή σε μεγάλες υπηρεσίες υγείας που χωροθετήθηκαν στην περιοχή (Ψυχιατρεία στο Χαϊδάρι).

Κατά τη διαδικασία της εσωτερικής μετανάστευσης μετά τον Πόλεμο και τον Εμφύλιο, η περιοχή γνώρισε έντονη μαζικοποίηση, καθώς αποτελούσε φτηνό τόπο γης και κατοικίας. Οικοδομήθηκε με τη διαδικασία της λαϊκής αυτοστέγασης (αυθαίρετη δόμηση), με χωροθέτηση εργατικών πολυκατοικιών και με το κύμα της αντιπαροχής, ιδίως κατά τις δεκαετίες του '60 και του '70. Σαν αποτέλεσμα δεν υπήρχε συνολικός σχεδιασμός της ανάπτυξης του αστικού ιστού, σταδιακά αναλώθηκαν σχεδόν όλοι οι ελεύθεροι χώροι, παρουσιάστηκαν κενά στις κοινωφελείς υποδομές και στα δίκτυα και, εντέλει, διαμορφώθηκε μια συνολική εικόνα αστικής και κοινωνικής υποβάθμισης.

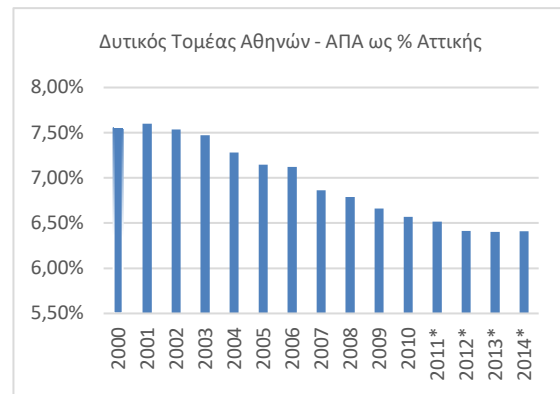
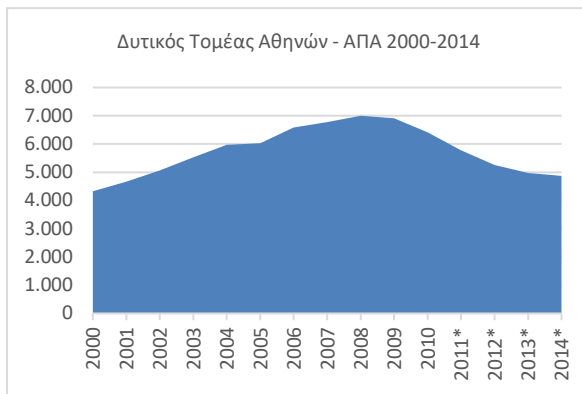
Τη δεκαετία του 80 σημειώθηκαν δυο βασικές εξελίξεις. Από τη μια πλευρά, με πρωτοβουλία κυρίως της Αυτοδιοίκησης, υλοποιήθηκαν έργα και παρεμβάσεις αναβάθμισης της περιοχής, ιδιαίτερα στον τομέα των τεχνικών υποδομών, με αποτέλεσμα περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '90 να έχει καλυφθεί ένα μέρος της «απόστασης» ανάμεσα στην περιοχή και σε άλλους γεωγραφικούς τομείς του Λεκανοπεδίου. Από την άλλη η μεταφορά βιομηχανικών δραστηριοτήτων εκτός του αστικού ιστού μετά το σχετικό ΠΔ του 1980 λειτούργησε αρνητικά για τις μεταποιητικές δραστηριότητες που είχαν εγκατασταθεί στην Δυτική Αθήνα. Οι θέσεις απασχόλησης που χάθηκαν αναπληρώθηκαν με την απασχόληση στην οικοδομή, τις κατασκευές και τις συμπληρωματικές δραστηριότητες, με την άνθηση του μικροεμπορίου και των δραστηριοτήτων αναψυχής και εστίασης σε ζώνες της περιοχής και με προσλήψεις στο δημόσιο τομέα.

Προς τα τέλη της δεκαετίας του '90 η χωροθέτηση των Ολυμπιακών Έργων άφησε έξω την Δυτική Αθήνα. Αυτό σημαίνει ότι η περιοχή έμεινε εκτός και των μεγάλων αστικών έργων και αναπλάσεων που εκτελέστηκαν εκείνα τα χρόνια στην Αττική. Το «χάσμα» στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος με άλλες περιοχές της Αττικής διευρύνθηκε ξανά.

Αυτή τη φορά, η συγκριτική υποβάθμιση της Δυτικής Αθήνας είχε σοβαρές συνέπειες και στην κοινωνική διαστρωμάτωση της. Οι νέες οικογένειες από τα μεσαία στρώματα επιδίωκαν την απομάκρυνση τους προς άλλες ζώνες κατοικίας που αναπτύσσονταν, κυρίως στα βόρεια, νότια και ανατολικά προάστια. Τη θέση τους, λόγω της συγκριτικά φτηνότερης κατοικίας, έπαιρναν φτωχότερα στρώματα και μετανάστες. Η εξέλιξη αυτή αποδυνάμωσε τις τοπικές αγορές στα κέντρα των Δήμων της Δυτικής Αθήνας, δημιουργώντας ένα σπειροειδές φαινόμενο συνεχούς αποδυνάμωσης της οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή, περαιτέρω μείωσης της κοινωνικής διαφοροποίησης, νέας πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας κοκ. Σε συγκεκριμένες συνοικίες δημιουργήθηκαν μεγάλοι ομοιογενείς πυρήνες μεταναστών (όπως οι Ιρακινοί στον Άγιο Σπυρίδωνα Αιγάλεω).

Σημαντικό ρόλο στην τάση φυγής εύπορων στρωμάτων από τη Δυτική Αθήνα έπαιξαν και παίζουν ακόμη οι μεγάλες οχλούσες δραστηριότητες που έχουν χωροθετηθεί στην περιοχή ή/και στις παρυφές της. Η χωματερή της Φυλής που επηρεάζει την ατμόσφαιρα μέχρι το βόρειο Περιστερί, τα διυλιστήρια στον Ασπρόπυργο που ανάλογα με τους ανέμους επηρεάζουν Χαϊδάρι και Αιγάλεω.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η Δυτική Αθήνα είχε εισέλθει σε τροχιά σχετικής οικονομικής παρακμής, δημιουργίας ζωνών αποβιομηχάνισης και χωρικής απομόνωσης (χωρίς ωστόσο αυτές να συνδέονται με φαινόμενα «γκετοποίησης»), ήδη πριν την οικονομική κρίση της τελευταίας δετίας. Για παράδειγμα η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Παραγωγής (ΑΠΑ) στη Δυτική Αθήνα παραμένει από το 2000 σταθερή σε ένα εύρος της τάξης του 6,5%-7,5% ως ποσοστό της αντίστοιχης Περιφερειακής, ενώ σε απόλυτες τιμές λαμβάνει την υψηλότερη τιμή το 2008 και από το 2009 σημειώνει συνεχείς μειώσεις (ΕΛΣΤΑΤ, 2015).

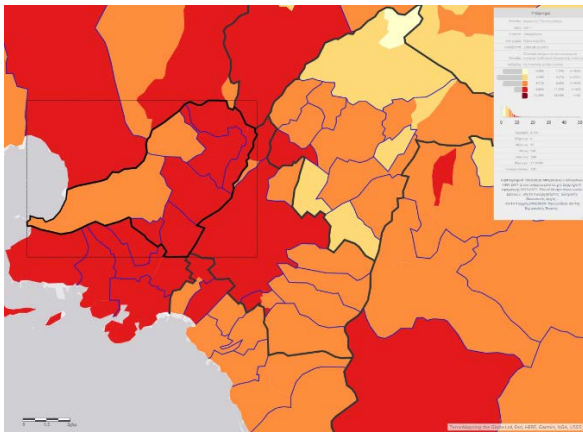

Οι συνέπειες της κρίσης είναι συντριπτικές για την απασχόληση στην οικοδομή και τις κατασκευές, στο μικρεμπόριο και στην ορισμένου χρόνου απασχόληση στον δημόσιο τομέα, δηλαδή στους βασικούς τομείς που κρατούσαν ακόμη οικονομικά στη Δυτική Αθήνα. Οι τοπικές αγορές σχεδόν ερήμωσαν, η εικόνα άδειων καταστημάτων στους κεντρικούς δρόμους είναι γενικευμένη.

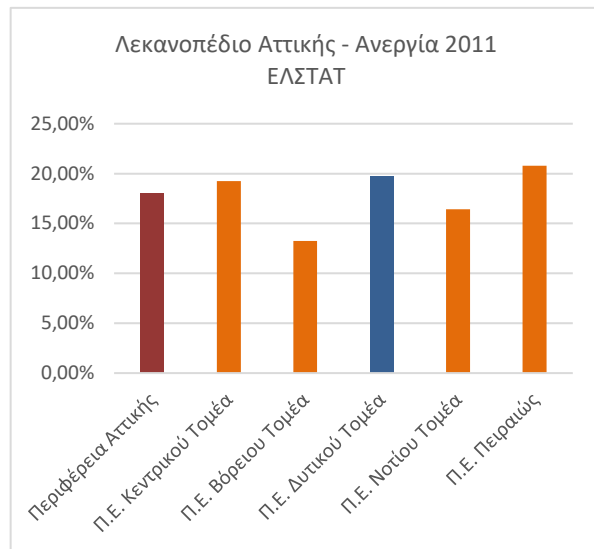
Σαν αποτέλεσμα, η τοπική ανεργία εκτινάχτηκε σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου όρου της Αττικής και εκδηλώθηκε έντονη φτώχεια, ιδιαίτερα αυτό που περιγράφεται ως «νέα φτώχεια» και «συγκριτική φτώχεια» δηλαδή η αδυναμία κάλυψης βασικών αναγκών (π.χ. θέρμανση) από νοικοκυριά που δεν ήταν προετοιμασμένα για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Η ακραία φτώχεια είναι η υψηλότερη στην Αττική, ενώ δοκιμάζονται έντονα οι μονογενεϊκές οικογένειες.

Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας συγκεντρώνονται στους Δήμους Αγίας Βαρβάρας (24,60%), Φυλής (24,23%) και Αιγάλεω (22,12%)¹. Το Δυτικό Λεκανοπέδιο (Δυτική Αθήνας και ευρύτερος Πειραιάς) έχουν το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στο Λεκανοπέδιο Αττικής, όπως φαίνεται παρακάτω:

¹ ΠΕΣΚΕ Αττικής, v 1.3, σ. 126

ΕΛΣΤΑΤ: <http://panoramaps.statistics.gr/panorama/>

Ως προς την ακραία φτώχεια, τέσσερις Δήμοι (Αγ. Βαρβάρα, Άγιοι Ανάργυροι – Καματερό, Ίλιον και Περιστέρι) συγκεντρώνουν το 75% των ωφελούμενων του ΤΕΒΑ στη Δυτική Αθήνα.

Οι πολλαπλές χωρικές και κοινωνικές ανισότητες στη Δυτική Αθήνα και, γενικότερα στις περιοχές «δυτικά του Κηφισού» μέχρι και τον Πειραιά έχουν παγιωθεί και αποτυπωθεί διαχρονικά.

Από το Σχέδιο Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης (ΣΟΑΠ) της Δυτικής Αθήνας (<http://home.asda.gr/soap.html>), επισημαίνεται η διαχρονικότητα της «..διαίρεσης του χώρου στο Πολεοδομικό Συγκρότημα (Π.Σ.) της Αθήνας, μεταξύ δυτικού και ανατολικού τμήματος του Λεκανοπεδίου, με το πρώτο να περιλαμβάνει τάξεις, στρώματα και ομάδες με χαμηλότερη θέση στην κοινωνική διαστρωμάτωση και στα εισοδήματα..». Από τη διαδικασία αυτή, αναδύθηκε μια κοινωνική διαίρεση του χώρου της Πρωτεύουσας, που παγιώθηκε στη συνέχεια στη μεταπολεμική περίοδο, και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Η σημερινή εθνική δημοσιονομική, οικονομική και κοινωνική κρίση, δεν είναι συνεπώς η αιτία της δημιουργίας της κρίσης της Δυτικής Αθήνας. Ωστόσο, την επέτεινε, τις προσέθεσε νέες παραμέτρους, και έκανε πιο δύσκολη την αντιμετώπισή της, που δεν είχε επιδιωχθεί με κάποια αποτελεσματική στρατηγική στις προγενέστερες δεκαετίες (παρά το ότι είχε εντοπιστεί από πολλαπλά επίσημα προγραμματικά κείμενα, από το ΡΣΑ του 1985 μέχρι τα διαδοχικά ΠΕΠ Αττικής).

Στο μακροεπίπεδο, δηλαδή ως προς τη συνολική οργάνωση του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, αν υπήρξε κάποια χωρική διαφοροποίηση της τομής δυτικό/ανατολικό τμήμα ήταν κάποια μετατόπιση προς τα ανατολικά, με την σταδιακή διαίρεση και του κεντρικού τμήματός του κέντρου της πόλης και την εμφάνιση προβλημάτων στο δυτικότερο τμήμα του. Η βασική διαίρεση μεταξύ δυτικού και ανατολικού τμήματος με το πρώτο να παρουσιάζει τα δυσμενέστερα χαρακτηριστικά δεν παύει ωστόσο να παραμένει ενεργή, και η

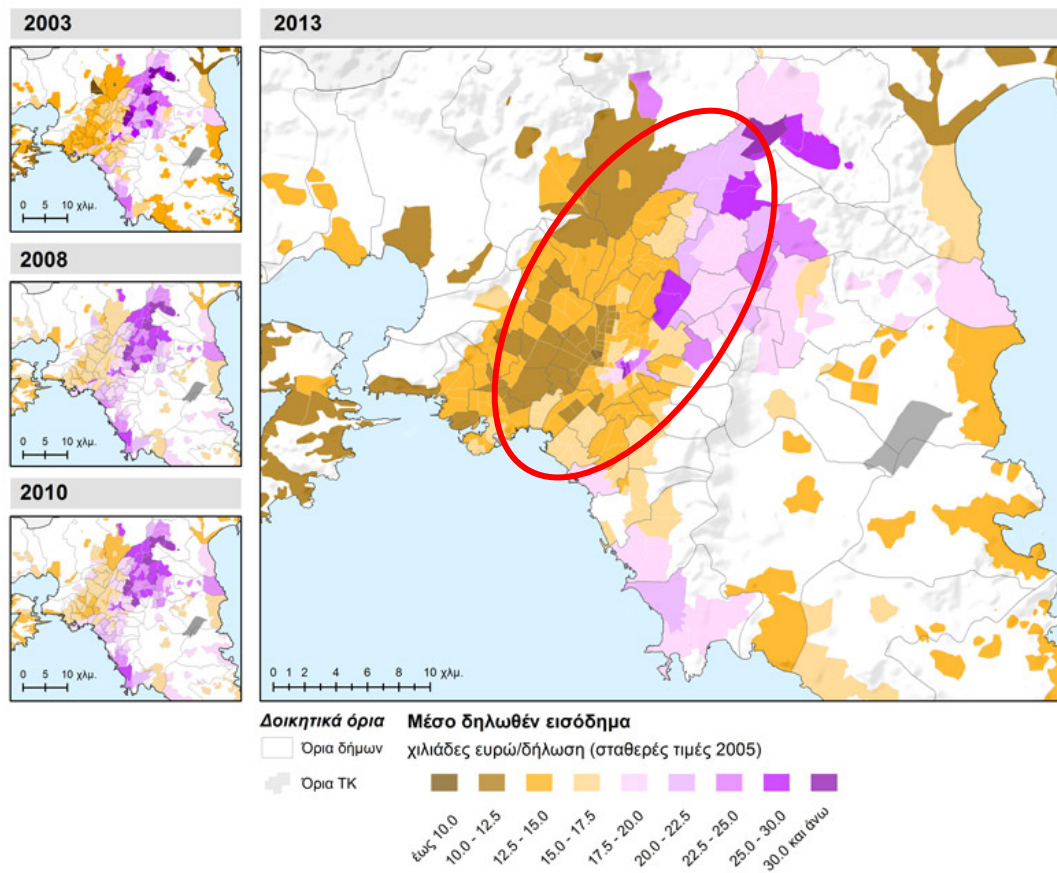
Δυτική Αθήνα εξακολουθεί να είναι, με ακόμα πιο έντονο τρόπο, το πιο υποβαθμισμένο τμήμα του Π.Σ.

Στο πλαίσιο του «Κοινωνικού Άτλαντα της Αθήνας» (www.athenssocialatlas.gr), οι Π. Πανταζής και Γ. Ψυχάρης επιχειρούν την χαρτογράφηση του δηλωθέντος εισοδήματος στον ευρύτερο μητροπολιτικό χώρο της Αθήνας, η οποία απεικονίζεται στο **Χάρτη 1** που ακολουθεί. Σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς, «..ο αναγνωρίσιμος –από προηγούμενες μελέτες (Μαλούτας 2001, Καλογήρου 2011)– άξονας στεγαστικού διαχωρισμού Ανατολής-Δύσης, και κέντρου-περιφέρειας με τοπικές διαφοροποιήσεις βορρά-νότου, ιδιαίτερα στο ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Αττικής, αποτυπώνεται με σαφήνεια..». Η Δυτική Αθήνα περιλαμβάνει χαμηλές τιμές δηλωθέντων εισοδημάτων και σε αρκετές περιπτώσεις ακραία χαμηλές.

Σημειώνεται ότι ανάμεσα στις δύο πρόσφατες απογραφές πληθυσμού, η Δυτική Αθήνα εμφανίζει τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή μείωση μετά τον Κεντρικό Τομέα (κατά βάση, το Δήμο Αθηναίων), ενώ οι Δήμοι Αιγάλεω και Περιστερίου εμφανίζουν τις μεγαλύτερες μειώσεις σε επίπεδο των Δήμων της Αττικής. Από την άλλη πλευρά, ο Δήμος Πετρούπολης εμφανίζει μία ελαφρά αύξηση.

Ο συνδυασμός αστικής υποβάθμισης, εγκατάλειψης παραγωγικών μονάδων, οικονομικής δυσπραγίας σε επιχειρηματικό και οικογενειακό επίπεδο και φαινομένων ακραίας φτώχειας αναδεικνύει στη Δυτική Αθήνα την ύπαρξη μιας σειράς **«θυλάκων» αρνητικών κοινωνικών φαινομένων**, στους οποίους απαιτείται ένα μίγμα παρεμβάσεων για την αντιστροφή της παγίδευσης των περιοχών αυτών σε μια μόνιμη παρακμή και τη μετάβαση σε αναπτυξιακές επιδόσεις και διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Οι «Θύλακες» αυτοί παρουσιάζονται και αναλύονται στην επόμενη ενότητα.

Χάρτης 1: Συγκριτική Αποτύπωση των Εισοδηματικών Ανισοτήτων στην Μητροπολιτική Αθήνα 2003-2013 (σταθ. Τιμές 2005)²

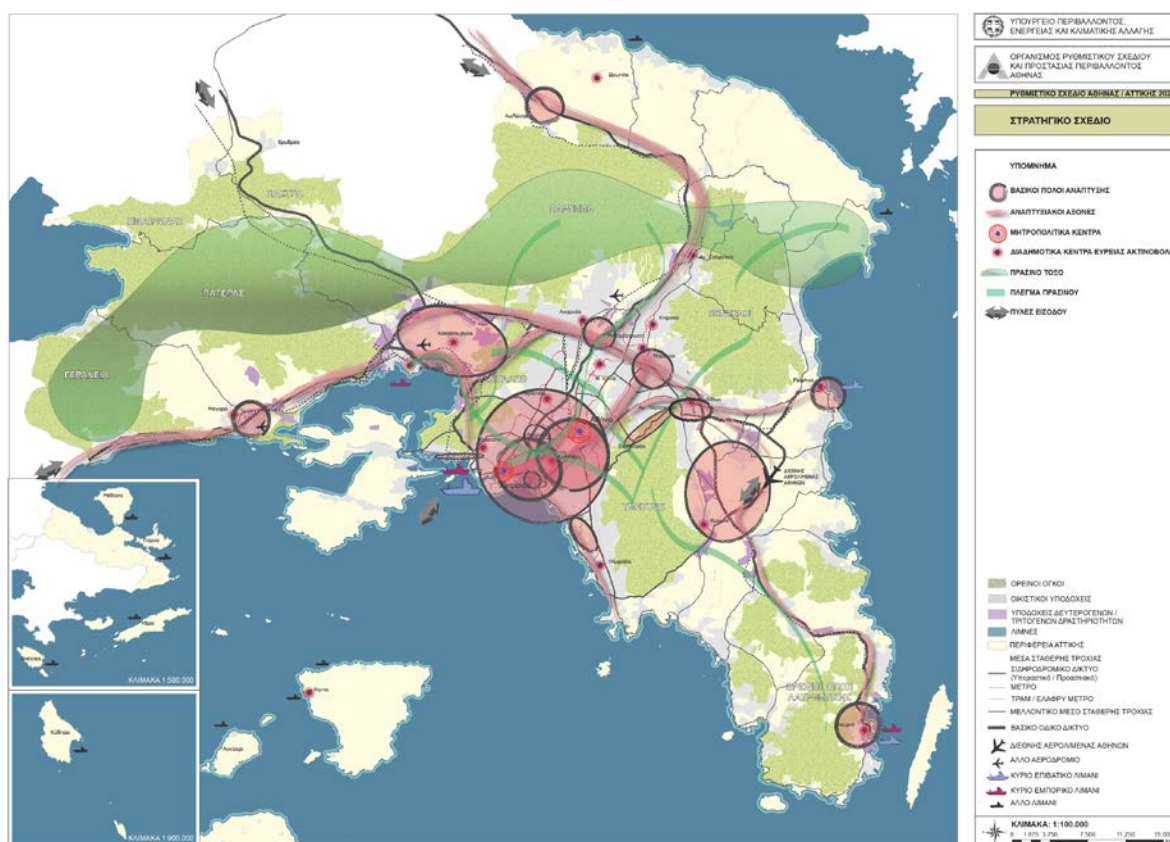
² Π Πανταζής, Γ Ψυχάρης: ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ, 01/2016
<http://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82/>

4. Λειτουργική Διάρθρωση της Δυτικής Αθήνας σε «Θύλακες»

Σύμφωνα με το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αττικής (ΡΣΑ 2021), μέρος της Δυτικής Αθήνας εντάσσεται στον **Μητροπολιτικό Πόλο Διεθνούς και Εθνικής Εμβέλειας της Αττικής** και, συγκεκριμένα, στην περιοχή που προσδιορίζεται από την λειτουργική σχέση του Ελαιώνα και της Ιεράς Οδού, δηλαδή τη νότια / νοτιοανατολική ζώνη της Δυτικής Αθήνας.

Είναι αξιοσημείωτο ότι στο **Δίκτυο Πόλων Διαπεριφερειακής Εμβέλειας** που περιλαμβάνεται στις «**περιοχές στρατηγικής σημασίας**» στο πλαίσιο του ΡΣΑ 2021, εντάσσονται οι παραγωγικές και επιχειρηματικές ζώνες της Μεταμόρφωσης, της Νέας Ιωνίας και της Κηφισιάς, δηλαδή οι περιοχές ανατολικά του Κηφισού.

Ως **Κέντρα Εξισορρόπησης και Συνοχής (Κ.Ε.Σ.)** προσδιορίζονται στο ΡΣΑ 2021 τα αστικά κέντρα και οι περιοχές που επιδιώκεται να αποτελέσουν την **κινητήρια δύναμη** για τη διάχυση στην περιοχή εμβέλειάς τους των ωφελειών από τη «νέα» οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση της Αττικής και από την αντίστοιχη κατανομή των πόρων και κινήτρων. Το Περιστέρι εντάσσεται στα «**Διαδημοτικά Κέντρα Ευρείας Ακτινοβολίας**» της Περιφέρειας. Οι λοιποί Δήμοι αποτελούν «**Δημοτικά Κέντρα**», με στόχο την ενίσχυση της «**πολυλειτουργικότητας**» τους και τη διεύρυνση της γεωγραφικής τους επιρροής, ώστε να αποτελέσουν τοπικούς μοχλούς ανάπτυξης.

Από την προσέγγιση του ΡΣΑ, επιβεβαιώνεται η απουσία συγκεκριμένης αναπτυξιακής «**ταυτότητας**» της Δυτικής Αθήνας, γι' αυτό και σε αρκετές περιπτώσεις συναντάται μια ταύτιση της Δυτικής Αθήνας με τη Δυτική Αττική (που στο ΡΣΑ αποτυπώνονται με τις

χωρικές υποενοότητες Θριασίου και Μεγαρίδος). Είναι αξιοσημείωτο πάντως ότι η ΑΠΑ Παραγωγής της Δυτικής Αττικής υπολείπεται σημαντικά εκείνης της Δυτικής Αθήνας, που ως ένα σημείο οφείλεται και στην μεγάλη πληθυσμιακή διαφορά των δύο Π.Ε.

Συνακόλουθα, η **χωρική αναπτυξιακή στρατηγική** της Δυτικής Αθήνας οφείλει να συνοδεύεται από συγκεκριμένες παρεμβάσεις, το μίγμα και ένταση των οποίων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τα προβλήματα και τις ρεαλιστικές λύσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, τόσο σε χρηματοδοτικούς όρους, όσο και στο πλαίσιο της κινητοποίησης του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου, της προσέλκυσης επενδύσεων και της δημιουργίας ικανοτήτων στην Αυτοδιοίκηση και στην επιχειρηματική κοινότητα.

Η **χωρική αναπτυξιακή στρατηγική** της Δυτικής Αθήνας θα πρέπει να λάβει υπόψη της τους «θύλακες» έντασης και αλληλεπίδρασης αρνητικών κοινωνικών φαινομένων που αναλύονται στον Πίνακα 2. Οι «θύλακες» αναδείχθηκαν από την αντίστοιχη προσέγγιση του ΣΟΑΠ³, επιδίωξη του οποίου ήταν η συνολική βελτίωση της θέσης της Δυτικής Αθήνας, και για αυτό το λόγο για ορισμένες δράσεις ως περιοχή παρέμβασης προσδιορίζεται το σύνολο της Δυτικής Αθήνας. Σημειώνεται ότι οι θύλακες Ι και ΙΑ δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες περιοχές παρέμβασης της Πρόσκλησης ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. της Περιφέρειας Αττικής.

Ταυτόχρονα, τα δομικά στοιχεία-επιδιώξεις του ΣΟΑΠ επεκτείνονται:

- στην ολοκληρωμένη αντιμετώπιση όλων των διαστάσεων της κρίσης της περιοχής, με κεντρικό παρονομαστή την κοινωνική συνοχή.
- στην εστίαση σε συγκεκριμένους «θύλακες», οι οποίοι επελέγησαν με τρία κριτήρια: την ύπαρξη εξαιρετικά έντονων συγκεκριμένων προβλημάτων, τη στρατηγική θέση (δηλ. τη δυνατότητα δράσεις σε κάποιο θύλακα να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα) και την ύπαρξη «διαδημοτικής ισορροπίας» στη γεωγραφία σημείων εστίασης και δράσεων.

Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης της Αττικής (2015) και με βάση τους *«δείκτες ανθρώπινης φτώχειας του ΟΗΕ, οι οποίοι αποτελούν 'συνθετικούς' δείκτες που αποτυπώνουν την ανθρώπινη φτώχεια του πληθυσμού ενός Δήμου σε σχέση με τους υπόλοιπους, στη βάση του κοινωνικο-οικονομικού προφίλ τους, προκύπτει ότι στους Δήμους Φυλής, Αγίας Βαρβάρας, Μεγαρέων, Ασπροπύργου, Τροιζηνίας και Αθηναίων⁴ κατοικεί το 21% του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής με τη μεγαλύτερη ανθρώπινη φτώχεια.»⁵*

Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης της Αττικής (2015), στη Δυτική Αττική διαβιώνουν πολυάριθμες κοινότητες των Ρομά, η αριθμητική όμως εκτίμηση αυτών ποικίλλει μεταξύ διαφόρων δημοσιεύσεων και πηγών με σαφή τάση υποεκτίμησης. Η

³ ΑΣΔΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας 2013

⁴ Στο Δυτικό τμήμα του Δήμου, που συνορεύει με τη Δυτική Αθήνα

⁵ ΠΕΣΚΕ Αττικής, σελ. 224, 2015

μελέτη της ΤΕΔΚΝΑ (2010)⁶ για την εξεύρεση χώρων στην Αττική για τη μετεγκατάσταση των Ρομά από την περιοχή του Ελαιώνα στη Δυτική Αθήνα εκτιμά τον αριθμό των Ρομά περίπου σε 13.000 (Αγία Βαρβάρα 6.000, Αιγάλεω 4.000, Ίλιον 2.000, Περιστερί 500, Πετρούπολη και Καματερό 300-500), ενώ η ΠΕΣΚΕ εκτιμά τον αριθμό τους σε 10.670.

Στο Δήμο Φυλής και συγκεκριμένα στην περιοχή των Άνω Λιοσίων συναντώνται τσιγγάνοι σε τέσσερις περιοχές όπου παρουσιάζονται διαφορετικά χαρακτηριστικά. Ο πληθυσμός εκτιμάται ότι είναι περίπου 3500-4500 άτομα. Στην περιοχή του Ζεφυρίου οι τσιγγάνοι κατοικούν διάσπαρτοι μέσα στα όρια του Δήμου, είτε σε ιδιόκτητες κατοικίες είτε σε παραπήγματα. Ο πληθυσμός εκτιμάται περίπου σε 2.000-3.000 άτομα από τα οποία το μεγαλύτερο ποσοστό είναι δημότες Φυλής. Απασχολούνται κυρίως με το στατικό εμπόριο, την περισυλλογή σιδήρων κ.α.

Τέλος, η Δυτική Αττική αποτέλεσε την τρίτη κατά σειρά περιοχή της χώρας με το μεγαλύτερο αριθμό εγκατάστασης ομογενών από τις χώρες της πρώην ΕΣΔΔ την περίοδο 1989-2000, μετά την Θεσσαλονίκη και την Αθήνα (Πηγή: Γ.Γ. Παλινοστούντων Ομογενών: 2002), ο δε Ασπρόπυργος είναι ο τρίτος σε όλη την Ελλάδα πολυπληθέστερος Δήμος σε ομογενείς (μετά τη Θεσσαλονίκη και τις Αχαρνές). Στη Φυλή και στην Αγία Βαρβάρα εντοπίζονται επίσης αυξημένα αντίστοιχα προβλήματα.

Οι παλινοστούντες ομογενείς, ιδιαίτερα στη Δυτική Αθήνα και στη Δυτική Αττική, τείνουν να συγκεντρώνονται σε περιοχές με έντονα οικιστικά προβλήματα, γεγονός που ευνοεί μορφές «χωρικής γκετοποίησης» και να αντιμετωπίζουν προβλήματα ομαλής ένταξης στη σχολική και κοινωνική ζωή, εργασιακής αποκατάστασης και ξενοφοβίας/ ρατσισμού.

Ως προς την ακραία φτώχεια, τέσσερις Δήμοι (Αγ. Βαρβάρα, Άγιοι Ανάργυροι – Καματερό, Ίλιον και Περιστερί) συγκεντρώνουν το 75% των ωφελούμενων του ΤΕΒΑ στην περιοχή παρέμβασης. Στο πλαίσιο του ΤΕΒΑ, καταγράφονται 5.550 οικογένειες με 11.918 μέλη με κατοικία στους Δήμους-Εταίρους της Δυτικής Αθήνας.

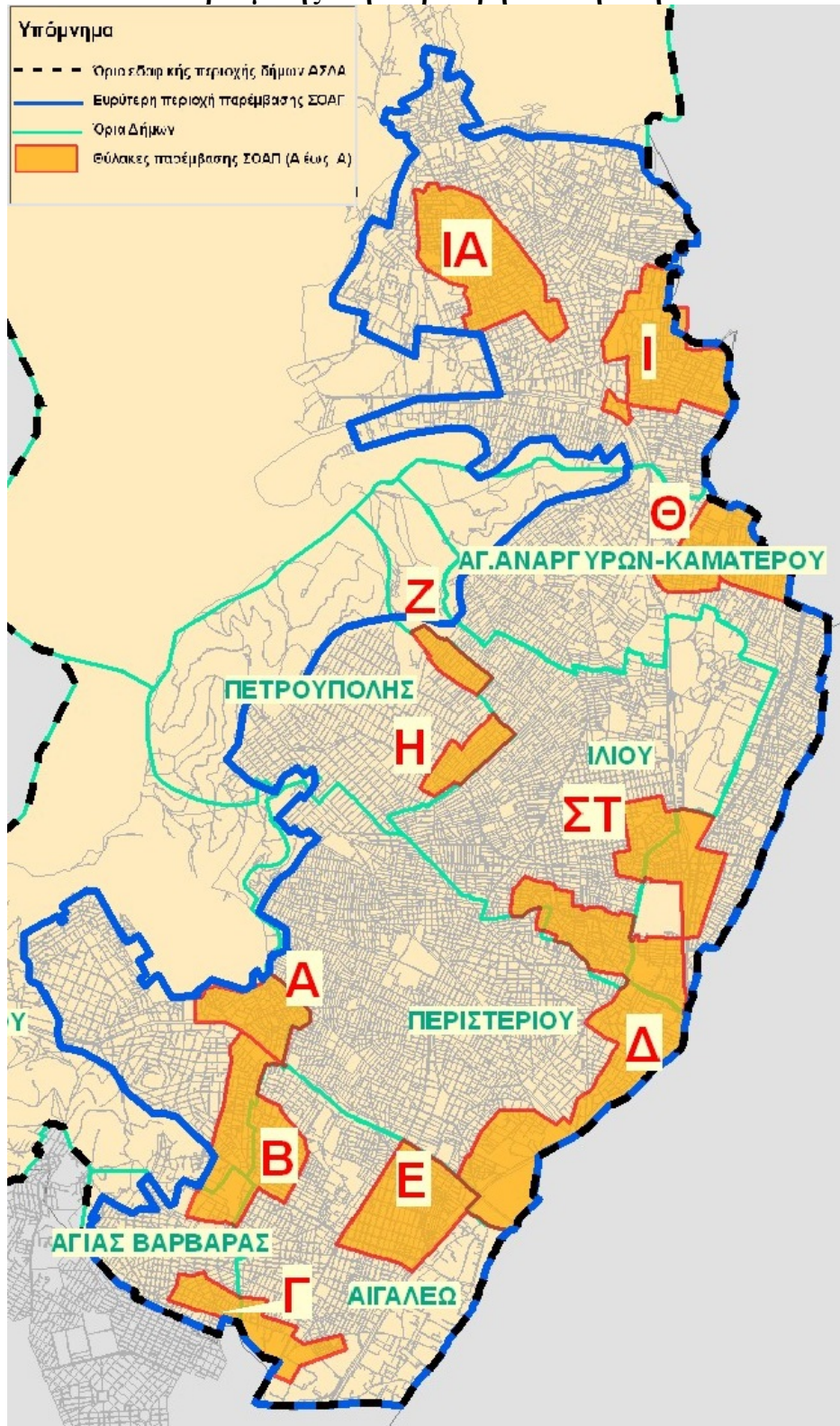
⁶ ΤΕΔΚΝΑ, ΑΣΠΑ «Μελέτη για την εξεύρεση χώρων στην Αττική για τη μετεγκατάσταση των Ρομά από την περιοχή του Ελαιώνα», παρουσίαση Καθημερινή 02/06/2010

Πίνακας 1: Κατανομή της Ακραίας Φτώχειας στη Δυτική Αθήνα⁷

	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολα	%
Σύνολο Περιοχής Παρέμβασης	6.386	46,40%	7.368	53,60%	13.754	-
Αγία Βαρβάρα	925	43,10%	1.219	56,90%	2.144	18,0%
Άγιοι Ανάργυροι - Καματερό	846	47,70%	928	52,30%	1.774	14,9%
Αιγάλεω	705	47,80%	771	52,20%	1.476	12,4%
Έλιο	1.272	48,40%	1.357	51,60%	2.629	22,1%
Περιστέρι	1.115	47,50%	1.231	52,50%	2.346	19,7%
Πετρούπολη	388	43,50%	503	56,50%	891	7,5%
Χαϊδάρι	299	45,40%	359	54,60%	658	5,5%
Σύνολα ΚΣ ΤΕΒΑ Δυτικού Τομέα	5.550	46,60%	6.368	53,40%	11.918	100,0%

⁷ Πηγή: ΑΣΔΑ, Επεξεργασία στοιχείων Ωφελούμενων ΤΕΒΑ, 2016

Χάρτης 2: Αποτύπωση των «Θυλάκων» Φτώχειας, Περιθωριοποίησης και Υποβάθμισης στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα⁸

⁸ Πηγή: ΑΣΔΑ, ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας, 2013

Πίνακας 2: Κωδικοποίηση «Θύλακων» Έντασης και Αλληλεπίδρασης Αρνητικών Κοινωνικοοικονομικών Φαινομένων στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα

Κωδικοποίηση Θύλακων	Χωροθέτηση Θύλακα	Χαρακτηριστικά Θύλακα
Θύλακας Α	Ο θύλακας Α χωροθετείται στα όρια του Δήμου Χαϊδαρίου.	Ο Θύλακας Α διαμορφώθηκε σταδιακά με διαδικασίες αυθαίρετης δόμησης, χαρακτηρίζεται από ανάμειξη παλαιών μικρών και νεότερων πολυώροφων κτισμάτων με διαφορετικό χαρακτήρα, μη ικανοποιητική ρυμοτομία και αδιάνοικτους δρόμους. Ο θύλακας γενικά πάσχει από πολεοδομική και περιβαλλοντική υποβάθμιση, και είναι εκτός του «ανεπτυγμένου» τμήματος του Χαϊδαρίου.
Θύλακας Β	Ο θύλακας Β είναι διαδημοτικού χαρακτήρα (Χαϊδάρι, Αγία Βαρβάρα, Αιγάλεω).	Ο θύλακας Β περιλαμβάνει τις περιοχές του Βοτανικού Κήπου, τη ΒΙΟΧΡΩΜ, την «κεντρική» περιοχή του Αιγάλεω με άξονα το Δημαρχείο και τη ζώνη αναψυχής του Χαϊδαρίου (οδός Καραϊσκάκη). Από άποψη συγκοινωνιακών προσβάσεων βρίσκεται σε στρατηγική θέση, τεμνόμενος από την Ιερά Οδό και περιλαμβάνοντας το νέο σταθμό «Αγία Μαρίνα» του Μετρό. Η λειτουργία του Μετρό αναμένεται να οδηγήσει αφενός σε ανακατατάξεις και πιέσεις στις τοπικές χρήσεις γης και τις οικονομικές δραστηριότητες, και αφετέρου σε μετατόπιση του θύλακα σε σαφώς ανώτερη βαθμίδα υπερτοπικής προσπελασιμότητας και, υπό προϋποθέσεις, αυξημένου αναπτυξιακού ρόλου. Στη σημερινή εικόνα, το βορειότερο τμήμα του θύλακα («2») βρίσκεται σε μεγαλύτερο υψόμετρο (λόφος) και χαρακτηρίζεται από υποβαθμισμένες κτιριακά χρήσεις κατοικίας. Το νοτιότερο τμήμα περιλαμβάνει ορισμένες μεγάλες εμπορικές μονάδες (Carrefour, Lidl) αλλά και εγκαταλελειμμένα κτίσματα. Σημαντικά στοιχεία στο θύλακα είναι, επίσης, το ρέμα που τον διατρέχει και η διεπαφή του με το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Δαφνί.
Θύλακας Γ	Ο θύλακας Γ είναι διαδημοτικός (Αγία Βαρβάρα, Αιγάλεω).	Ο θύλακας Γ Περιλαμβάνει περιοχές με χρήσεις κατοικίας (περισσότερο) όχι καλής ποιότητας, προβληματικό ρυμοτομικό σχέδιο και αδιάνοικτους δρόμους, εργατικές πολυκατοικίες και αδόμητες εκτάσεις κατά μήκος της οδού Θηβών (Jumbo). Αποτελεί θύλακα φτώχειας και περιθωριοποιημένων ομάδων. Στο θύλακα Γ χωροθετούνται χρήσεις ειδικού χαρακτήρα (Εργατικές Κατοικίες, ΤΕΙ Πειραιά, επαφή με το Γ' Νεκροταφείο).
Θύλακας Δ	Ο θύλακας Δ είναι διαδημοτικός (Αγιοι Ανάργυροι-Καματερό, Ίλιον, Περιστέρι, Αιγάλεω).	Βασικό στοιχείο του Θύλακα Δ είναι ο παρακηφίσιος χαρακτήρας, δεδομένου ότι η ανατολική του πλευρά αναπτύσσεται σε δι-επαφή με τον Κηφισό και την Εθνική Οδό. Βασικό χωρικό στοιχείο είναι ένας δυισμός, με την άμεση ζώνη παρά τον Κηφισό (1 ή 2 ΟΤ) να χαρακτηρίζεται από βιομηχανικές χρήσεις (ορισμένες διατηρούμενες, αρκετές εγκαταλελειμμένες) σε συνδυασμό με χαρακτηριστικά τριτογενοποίησης που δεν ρυθμίζεται ικανοποιητικά από πολεοδομική άποψη, και μια εσωτερική (προς τα δυτικά) ζώνη συμβατικού ιστού κατοικίας με προβληματικό ρυμοτομικό σχέδιο (το στοιχείο αυτό χαρακτηρίζει και την πρώτη ζώνη), αδιάνοικτους δρόμους, ελλείψεις αστικών και

Κωδικοποίηση Θύλακων	Χωροθέτηση Θύλακα	Χαρακτηριστικά Θύλακα
	<p>Περιλαμβάνει τις περιοχές Τσαλαβούτα (Περιστέρι), Μυκονιάτικα (Άγιοι Ανάργυροι-Καματερό), την λειτουργική επέκταση προς το Ίλιον και την Παρακηφίσια ζώνη.</p>	<p>περιβαλλοντικών υποδομών, και μια γενική υποβάθμιση. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν ασφαλώς επιμέρους διαφοροποιήσεις ανά τμήμα του θύλακα. Μεταξύ αυτών, διακρίνονται περιοχές αυθαίρετης δόμησης, ενώ η περιοχή «Τσαλαβούτα» λόγω του χαμηλού υψομέτρου έχει έντονα προβλήματα πλημμυρών. Επισημαίνεται η εγγύτητα του Θύλακα με τον Ελαιώνα, από τον οποίο ο Θύλακας διαχωρίζεται από την Εθνική Οδό. Στο πλαίσιο αυτό, ο συγκεκριμένο Θύλακας «συνορεύει» (αποτελεί συνέχεια) με τον θύλακα του ΣΟΑΠ του Δήμου Αθηναίων. Η γενική εικόνα του Θύλακα αναδεικνύει μια γενικευμένη έλλειψη οργάνωσης, ενώ παράλληλα η επαφή με την Εθνική Οδό προσδίδει καλή υπερτοπική προοπτασιμότητα. Τα δύο αυτά στοιχεία λειτουργούν σήμερα αντιφατικά, και το πρώτο δεν επιτρέπει στο δεύτερο να αναπτύξει επαρκώς το αναπτυξιακό δυναμικό του (στα θετικά λανθάνοντα στοιχεία είναι και η ύπαρξη στην άμεση παρακηφίσια ζώνη μεγάλων οικοπέδων).</p>
<p>Θύλακας Ε</p>	<p>Ο θύλακας Ε χωροθετείται στο Δήμο Αιγάλεω Άγιο Σπυρίδωνα</p>	<p>Ο θύλακας Ε έχει ιδιαίτερη φυσιognωμία, πολεοδομικά λόγω του πολύ μεγάλου κατακερματισμού της γης, και κοινωνικά λόγω του υψηλού ποσοστού αλλοδαπών μεταναστών, που άρχισαν να εγκαθίστανται στην περιοχή από τα μέσα της δεκαετίας του '90 (Σύριοι) ενώ κατά τα τελευταία χρόνια υπάρχει επίσης σημαντικό κύμα εγκατάστασης νέων μεταναστών. Συναφές χαρακτηριστικό της περιοχής είναι η ύπαρξη κάποιων φαινομένων βίας και ρατσισμού. Από άποψη χρήσεων γης, κυριαρχεί η κατοικία (με μια εμπορική ζώνη κατά μήκος της Οδού Θηβών), και η ποιότητα των κτισμάτων είναι μη ικανοποιητική. Στην αγορά κατοικίας ο συνδυασμός των προαναφερόμενων χαρακτηριστικών δημιουργεί πολλαπλές πιέσεις.</p>
<p>Θύλακας ΣΤ</p>	<p>Ο θύλακας ΣΤ είναι διαδημοτικός (Άγιοι Ανάργυροι – Καματερό, Ίλιον)</p>	<p>Παρεμβάλλεται μεταξύ του Στρατοπέδου 302 ΣΕΒ στα νότια και του Πάρκου Τρίτση (Πύργου Βασιλίσσης) στα βόρεια. Υπάρχουν στην περιοχή, επίσης, μεγάλες εκτάσεις όπως η έκταση του ΟΣΕ, ο πρώην χώρος του Υπουργείου Γεωργίας (νυν υπηρεσίες του Δήμου). Στο χώρο υπάρχει επίσης σταθμός του Προαστιακού. Ο θύλακας είναι «εγκλωβισμένος» μεταξύ των προαναφερόμενων εκτάσεων, έχει χαρακτήρα κυρίως κατοικίας, πυκνοδομημένης και γενικά σε όχι ικανοποιητική κατάσταση από κτιριακή άποψη, ενώ χαρακτηρίζεται από ελλείψεις κοινόχρηστων χώρων στο εσωτερικό του.</p>
<p>Θύλακας Ζ</p>	<p>Ο θύλακας Ζ ανήκει στο Δήμο Πετρούπολης.</p>	<p>Αποτελεί μια από περιοχές του Δήμου Πετρούπολης με προβληματικά πολεοδομικά χαρακτηριστικά και τα χαμηλότερα εισοδήματα (η άλλη είναι ο θύλακας Η), έντονα μονολειτουργική (κατοικία) με έλλειψη χαρακτήρα και κεντρικών λειτουργιών</p>
<p>Θύλακας Η</p>	<p>Ο θύλακας Η ανήκει στο Δήμο Πετρούπολης.</p>	<p>Αποτελεί, μαζί με τον θύλακα Ζ, μια από περιοχές του Δήμου με τα λιγότερο ικανοποιητικά πολεοδομικά χαρακτηριστικά και τα χαμηλότερα εισοδήματα, έντονα μονολειτουργική (κατοικία) με έλλειψη χαρακτήρα και κεντρικών λειτουργιών</p>

Κωδικοποίηση Θύλακων	Χωροθέτηση Θύλακα	Χαρακτηριστικά Θύλακα
Θύλακας Θ	Ο θύλακας Θ ανήκει στο Δήμο Αγίων Αναργύρου-Καματερού	Περιοχή αυθαιρέτων σε λόφο, στα νότια του Ποικίλου Όρους, με χαμηλές τιμές γης και μεγάλα προβλήματα εφαρμογής και προώθησης του πολεοδομικού σχεδιασμού (Πράξη Εφαρμογής). ο θύλακας παρουσιάζει εξαιρετικά οξυμμένα πολεοδομικά προβλήματα, αποτελώντας ταυτόχρονα τμήμα μιας περιοχής με χαμηλά εισοδήματα και αναπτυξιακό έλλειμμα.
Θύλακας Ι	Ο θύλακας Ι αποτελεί από τέσσερα «τμήματα», στο σύνολό τους στο Δήμο Φυλής.	Τα επιμέρους τμήματα έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, αλλά συγκροτούν με συμπληρωματικούς όρους ένα οργανικό σύνολο. Ένα τμήμα βρίσκεται νοτίως της Αττικής Οδού (που στο σημείο αυτό είναι καλυμμένη), ενώ το κύριο τμήμα ταυτίζεται με το «πάρκο της πόλης» στο οποίο ο Δήμος έχει προωθήσει ορισμένα έργα (στο πλαίσιο των μέχρι σήμερα χρηματοδοτικών δυνατοτήτων) με στόχο τη δημιουργία ενός ευρύτερης εμβέλειας πνεύμονα πρασίνου και εστίας αναψυχής, ενώ τα άλλα δύο τμήματα κατοικούνται μερικώς από Ρομά. Συνολικά, η περιοχή παρουσιάζει ένα μεικτό χαρακτήρα, με προβλήματα κοινωνικής συνοχής, πολεοδομικές και περιβαλλοντικές αδυναμίες, αλλά και ορισμένες δυνατότητες (κυρίως ως προς το πάρκο). Είναι σημαντική παράμετρος, επίσης, ότι πρόκειται για μια ζώνη με προβλήματα σε ένα Δήμο με ήδη πολύ χαμηλά εισοδηματικά χαρακτηριστικά.
Θύλακας ΙΑ	Ο θύλακας ΙΑ χωροθετείται στα διοικητικά όρια του Δήμου Φυλής.	Το κύριο χαρακτηριστικό του είναι η αντίθεση μεταξύ οικονομικού δυναμισμού -δεδομένου ότι ο θύλακας ΙΑ λειτουργεί ως πυρήνας κεντρικών λειτουργιών μιας ευρύτερης περιοχής- και ζώνης βιοτεχνίας και, από την άλλη πλευρά, έντονων προβλημάτων αστικής, πολεοδομικής και κυκλοφοριακής οργάνωσης. Η όποια ανάπτυξη σήμερα γίνεται άναρχα, και βέβαια στο πλαίσιο ενός Δήμου με χαμηλά εισοδήματα και τα συνακόλουθα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.

5. Καθορισμός των «Αναγκών» για μια Ολοκληρωμένη Προσέγγιση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στη Δυτική Αθήνα

Η συνοπτική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, οδηγεί στην ανάδειξη των βασικών «Αναγκών» οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπισθούν μέσω της προτεινόμενης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στη Δυτική Αθήνα.

Η συγκεκριμενοποίηση των «Αναγκών», η περιγραφή και ιεράρχησή τους (από άποψη σπουδαιότητας είτε του «προβλήματος» που αντιμετωπίζει η συγκεκριμένη «ανάγκη», είτε των επιπτώσεων που απορρέουν ή δημιουργούνται από τα αντίστοιχα «προβλήματα»), αποτελεί κρίσιμο σημείο της διαβούλευσης.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαβούλευσης στοιχειοθετούνται οι ακόλουθες «Ανάγκες»:

1. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω, είτε της στήριξης υπάρχουσών επιχειρήσεων είτε προσφοράς κινήτρων και ευκαιριών για δημιουργία νέων στην περιοχή.
2. Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας -κυρίως μέσω της δημιουργίας θερμοκοιτίδων (από μεγάλο μέγεθος έως «rocket size» κέντρων υποστήριξης) και στήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας.
3. Αναβάθμιση των θεσμών της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην Δυτική Αθήνα και διεύρυνση του αντικειμένου τους, με στόχο την ενίσχυση της απασχόλησης, ιδίως των νέων.
4. Αντιμετώπιση της ιδιαίτερα υψηλής τοπικής ανεργίας – δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.
5. Αναζωογόνηση παλαιών βιομηχανικών περιοχών με αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος τους.
6. Αναβάθμιση της «μητροπολιτικότητας» της Δυτικής Αθήνας, ιδίως μέσω της συστηματικοποίησης και της διεύρυνσης των δια-δημοτικών λειτουργικών σχέσεων, συνεργασιών και δραστηριοτήτων
7. Αναζωογόνηση του εμπορικού και διοικητικού κέντρου των Πόλεων της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση των δια-δημοτικών εμπορικών και ψυχαγωγικών δικτύων.
8. Άμβλυνση των φαινομένων εστιασμένης πολεοδομικής υποβάθμισης και των ελλείψεων στις «στρατηγικές» αστικές υποδομές.
9. Ισότιμη πρόσβαση των πολιτών σε αστικές υπηρεσίες και βελτίωση της ποιότητας ζωής, Εφαρμογή καινοτόμων υπηρεσιών τύπου «e-services» και «smart cities», με στόχο την αναβάθμιση της περιοχής παρέμβασης αλλά και την προσέλκυση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σ' αυτήν.

10. Βελτίωση της εικόνας της περιοχής παρέμβασης ως τόπου προσέλκυσης δραστηριοτήτων αναψυχής, τουρισμού, πολιτισμού, κατανάλωσης, εργασίας και διαβίωσης.
11. Διαμόρφωση αναγνωρίσιμης φυσιογνωμίας της περιοχής παρέμβασης ως πολιτιστική, κοινωνική, ιστορική, σύγχρονη ταυτότητα των κατοίκων της με στόχο την τόνωση των πραγματοποιούμενων στην περιοχή δραστηριοτήτων και την προσέλκυση επισκεπτών.
12. Διαμόρφωση των όρων για προσέλκυση μεγάλης κλίμακας ιδιωτικών επενδύσεων στην περιοχή. Παροχή κινήτρων και διευκολύνσεων, σημειακές παρεμβάσεις στις υποδομές.
13. Πραγματοποίηση συμβολικών έργων και παρεμβάσεων που θα σηματοδοτήσουν την αναπτυξιακή επανεκκίνηση και την άρση της υποβάθμισης της περιοχής.
14. Βελτίωση των όρων κοινωνικής διαφοροποίησης στη Δυτική Αθήνα μέσω προσέλκυσης οικογενειών από μεσαία ή και ανώτερα κοινωνικά στρώματα.
15. Αύξηση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας των κτιριακών υποδομών (δημόσιων και ιδιωτικών) και συμβολή στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
16. Αντιμετώπιση της απειλής κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.
17. Αντιστροφή του φαινομένου της σχετικής στέρησης/ φτώχειας μέσω της διευκόλυνσης πρόσβασης στα βασικά κοινόχρηστα αγαθά και κοινωνικές υπηρεσίες.
18. Προώθηση της ενδυνάμωσης και της κοινωνικής ένταξης του τοπικού πληθυσμού που ανήκει στις ευπαθείς ομάδες, μέσα από ταυτόχρονη ενδυνάμωση της δια-δημοτικής συνεργασίας και εξατομικευμένη προσέγγιση των αναγκών των ωφελουμένων, μεταξύ άλλων, με βελτίωση των ικανοτήτων των στελεχών των Κοινωνικών Υπηρεσιών και Δομών και εφαρμογή καινοτόμων παρεμβάσεων Κοινωνικής Καινοτομίας.

Από την ανάλυση των «Αναγκών» προκύπτουν οι βασικοί «**Κρίσιμοι Στόχοι**» της προτεινόμενης ΒΑΑ με επίκεντρο εφαρμογής στην Περιοχή Παρέμβασης, οι οποίες οφείλουν να έχουν και συγκεκριμένο «χωρικό αποτύπωμα»:

1. Ενίσχυση των Αστικών Λειτουργιών των Δήμων – Εταίρων με στόχο την ενδυνάμωση της συνεισφοράς της Δυτικής Αθήνας στα αναπτυξιακά και κοινωνικά δρώμενα της Μητροπολιτικής Αθήνας.
2. Αντιμετώπιση της ιδιαίτερα υψηλής τοπικής ανεργίας – δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.

3. Ενεργητική αντιμετώπιση του κινδύνου περιθωριοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού ομάδων του πληθυσμού, των φαινομένων απόλυτης ή σχετικής στέρησης και φτώχειας, της υποβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων
4. Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνηση και τόνωση της τοπικής οικονομίας, μεταξύ άλλων, με ανάπτυξη και εφαρμογή «έξυπνων» λύσεων στις αστικές και κοινωνικές λειτουργίες και τη δημιουργία μιας «νέας» ταυτότητας της Δυτικής Αθήνας.
5. Αναζωογόνηση παλαιών βιομηχανικών περιοχών και δημόσιων ακινήτων, με αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος τους.
6. Ενίσχυση της Διαδημοτικής συνεργασίας και των τοπικών εταιρικών Σχέσεων.

Οι «Στόχοι» αυτοί θα αποτελέσουν στην πράξη τους «Στρατηγικούς Στόχους» (Σ.Σ.) της Β.Α.Α., στο πλαίσιο των οποίων θα εξειδικευθεί η Ο.Χ.Ε. της Δυτικής Αθήνας.

Ως ενδεικτικά «Μέσα» για την επίτευξη των παραπάνω στόχων καταγράφονται σε αυτή τη φάση- τα ακόλουθα:

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω είτε της στήριξης υπάρχουσών επιχειρήσεων είτε προσφοράς κινήτρων και ευκαιριών για δημιουργία νέων στην περιοχή.
- Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας κυρίως μέσω της δημιουργίας θερμοκοιτίδων (από μεγάλο μέγεθος έως rocket size) και της στήριξης της νεανικής επιχειρηματικότητας.
- Αναβάθμιση των θεσμών της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην Δυτική Αθήνα και διεύρυνση του αντικειμένου τους συγκριτικά με την υφιστάμενη κατάσταση.
- Αναζωογόνηση του εμπορικού και διοικητικού κέντρου των πόλεων της περιοχής παρέμβασης.
- Άμβλυνση των φαινομένων εστιασμένης πολεοδομικής υποβάθμισης και στρατηγικών ελλείψεων στις υποδομές.
- Αύξηση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας των κτιριακών υποδομών και συμβολή στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Αντιμετώπιση της απειλής κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.
- Αντιστροφή του φαινομένου της σχετικής στέρησης/ φτώχειας μέσω της διευκόλυνσης πρόσβασης στα βασικά κοινόχρηστα αγαθά και υπηρεσίες.
- Εφαρμογή καινοτόμων υπηρεσιών τύπου e-services και smartcities με στόχο την αναβάθμιση της περιοχής παρέμβασης αλλά και την προσέλκυση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σ' αυτήν.

- Αύξηση της κοινωνικής διαφοροποίησης στη Δυτική Αθήνα μέσω προσέλκυσης οικογενειών από μεσαία ή και ανώτερα κοινωνικά στρώματα.
- Βελτίωση της εικόνας της περιοχής παρέμβασης ως ελκτικού τόπου για δραστηριότητες αναψυχής, τουρισμού, πολιτισμού, κατανάλωσης, εργασίας και διαβίωσης.
- Διαμόρφωση αναγνωρίσιμης φυσιογνωμίας της περιοχής παρέμβασης ως πολιτιστική, κοινωνική, ιστορική, σύγχρονη ταυτότητα των κατοίκων της με στόχο την τόνωση των πραγματοποιούμενων στην περιοχή δραστηριοτήτων και την προσέλκυση επισκεπτών.
- Διαμόρφωση των όρων για προσέλκυση μεγάλης κλίμακας ιδιωτικών επενδύσεων στην περιοχή. Παροχή κινήτρων και διευκολύνσεων, σημειακές παρεμβάσεις στις υποδομές.
- Πραγματοποίηση συμβολικών έργων και παρεμβάσεων που θα σηματοδοτήσουν την αναπτυξιακή επανεκκίνηση και την άρση της υποβάθμισης της περιοχής.

6. Στρατηγική ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα – Συνοπτική Αποτύπωση και Περιεχόμενο. Η Αξιοποίηση του «εργαλείου» της ΟΧΕ

Από την ανάλυση και την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης κωδικοποιούνται τα κρίσιμα προβλήματα ανάπτυξης, αναδιάρθρωσης και αναζωογόνησης της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας και προέκυψε ένα ιεραρχημένο σύστημα «Αναγκών».

Η αντιμετώπιση αυτών των «Αναγκών», στην πραγματικότητα καθορίζει τις παραμέτρους της **Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης** της Δυτικής Αθήνας, ενώ η χωρική αποτύπωση αυτών των «Αναγκών» αναδεικνύει το **Διαδημοτικό τόξο και τα τέσσερα «βέλη»** (ΔΤ4Β) του, όπου θα εφαρμοσθεί «μίγμα» παρεμβάσεων, ικανό να κινητοποιήσει το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο και να προσελκύσει νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Στο ΔΤ4Β περιέχονται οι «Θύλακες», τα κέντρα των δήμων και οι βασικοί οριζόντιοι άξονες (εμπορικοί, διοικητικοί, πολιτιστικοί, ιστορικοί) της περιοχής.

Μεθοδολογικά, η προτεινόμενη Στρατηγική ΒΑΑ της Δυτικής Αθήνας διαμορφώνεται σε δύο επίπεδα:

- **ΒΑΑ Δυτικής Αθήνας – 1^ο επίπεδο:** Κύριες Στρατηγικές Αναπτυξιακές Επιλογές
- **ΒΑΑ Δυτικής Αθήνας – 2^ο επίπεδο:** Κύριες Χωρικές Αναπτυξιακές Επιλογές

Η «συσχέτιση» των Κύριων Στρατηγικών Αναπτυξιακών Επιλογών με τις αντίστοιχες Χωρικές, φαίνεται στον **Πίνακα 3** που ακολουθεί, ενώ απεικονίζονται και στο **Σχήμα 2**.

Πρακτικά, στην χωρική στρατηγική ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας στοχεύεται η δημιουργία Δικτύου Ιεραρχημένων «Πόλων Ανάπτυξης» και η ανάδειξη ενός πολυ-Λειτουργικού αναπτυξιακού πλέγματος, στο οποίο:

1. Το Περιστέρι, από «Διαδημοτικό Κέντρο Ευρείας Ακτινοβολίας» της Περιφέρειας μετεξελίσσεται και αναδεικνύεται σε **νέο περιφερειακό δυναμικό πόλο και εντάσσεται στο «Δίκτυο Πόλων Διαπεριφερειακής Εμβέλειας» της Αττικής.**
2. Οι λοιποί Δήμοι, από μεμονωμένα «Δημοτικά Κέντρα», αξιοποιούν το ΔΤ4Β και μετεξελίσσονται σταδιακά σε «**Διαδημοτικά Κέντρα Ευρείας Ακτινοβολίας**», όπως:
  - Το αστικό πλέγμα Αιγάλεω - Αγίας Βαρβάρας – Χαϊδαρίου,
  - Το αστικό πλέγμα Αγίων Αναργύρων - Καματερού – Ιλίου – Πετρούπολης.

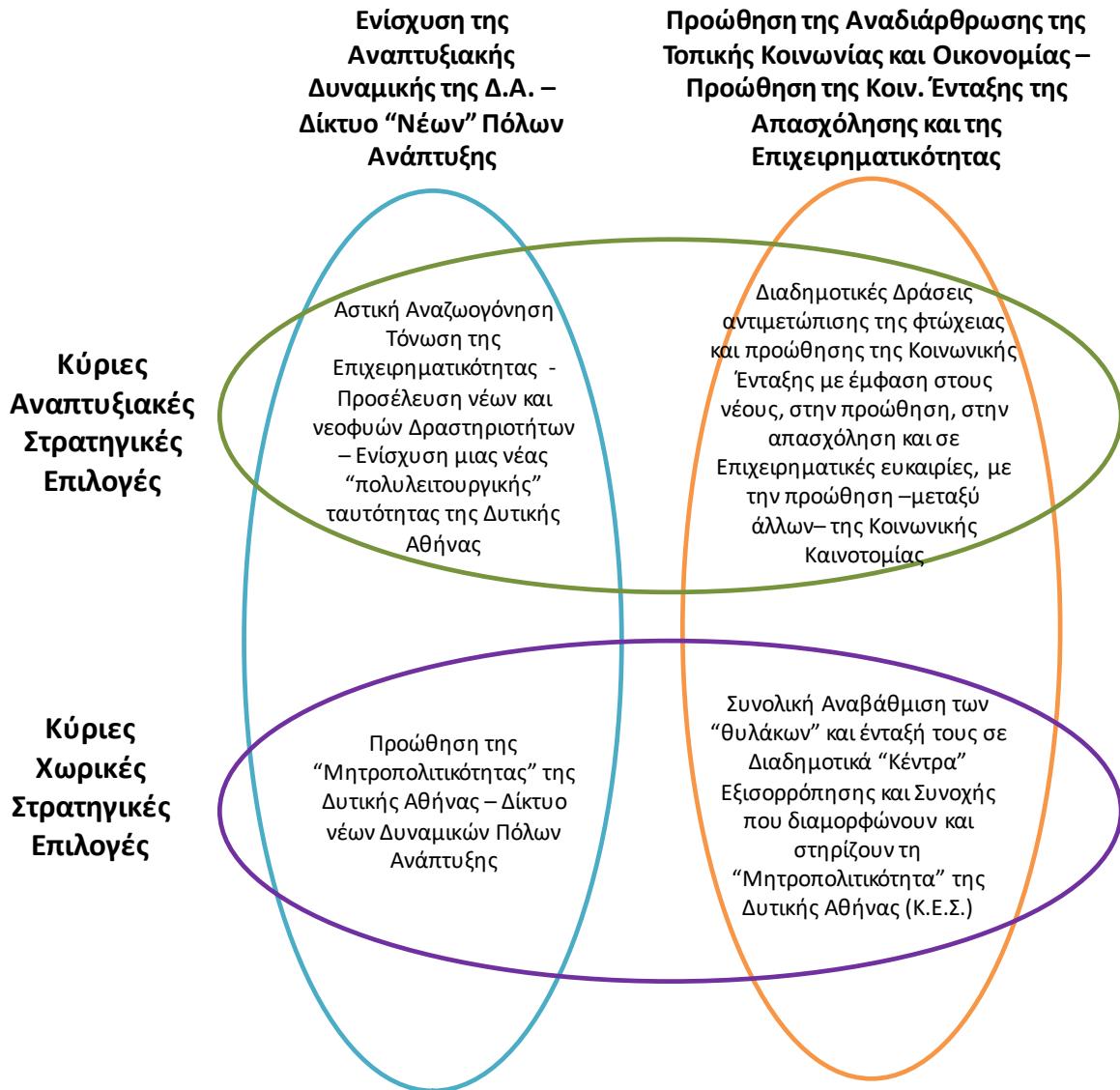
Με αυτή την αστική ιεράρχηση, η Δυτική Αθήνα εντάσσεται στις «περιοχές στρατηγικής σημασίας» και συμβάλλει σε κρίσιμο βαθμό στην ενίσχυση της Μητροπολιτικότητας της Αττικής.

Πίνακας 3: «Συσχέτιση» των Κύριων Στρατηγικών Αναπτυξιακών και Χωρικών Επιλογών της Β.Α.Α. στη Δυτική Αθήνα

		Κύριες Χωρικές Αναπτυξιακές Επιλογές Β.Α.Α. της Δυτικής Αθήνας	
		Δίκτυο νέων και νεοφυών Πόλων Ανάπτυξης Μητροπολιτικού Χαρακτήρα (μετατροπή του Διαδημοτικού Κέντρου Ευρείας Ακτινοβολίας του Περιστερίου σε Μητροπολιτικό Κέντρο)	Ανάδειξη των Δημοτικών Κέντρων της Δυτικής Αθήνας σε νέα «Διαδημοτικά Κέντρα Ευρείας Ακτινοβολίας»
Κύριες Στρατηγικές Αναπτυξιακές Επιλογές Β.Α.Α. της Δυτικής Αθήνας	Ενίσχυση της Αναπτυξιακής Δυναμικής της Δυτικής Αθήνας, Δημιουργία Δικτύου Ιεραρχημένων «Πόλων Ανάπτυξης» και πολυ-Λειτουργικό Πλέγμα Ανάπτυξης	Μητροπολιτικότητα, Αστική Αναζωογόνηση Δημιουργία – Ανάδειξη νέων Μητροπολιτικού χαρακτήρα Δυναμικών Πόλων Ανάπτυξης, Στήριξη και Τόνωση Επιχειρηματικότητας με έμφαση στην Καινοτομία Σύγχρονος Πολιτισμός Πρόσβαση	Δίκτυο Τοπικών Πόλων Ανάπτυξης, Νέες τοπικές αγορές, Νέες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες - Δημιουργία – Ανάδειξη νέων χαρακτήρα Δυναμικών Πόλων Ανάπτυξης, Στήριξη και Τόνωση Επιχειρηματικότητας με έμφαση στην Καινοτομία
	Προώθηση της Αναδιάρθρωσης της Τοπικής Κοινωνίας και Οικονομίας – Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και της Ισότιμης Πρόσβασης σε ευκαιρίες Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας	Συμπλήρωση Κοινωνικών Υποδομών Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης των Ευπαθών Ομάδων (ιδιαίτερα των νέων), Δημιουργία και Αξιοποίηση Δια-δημοτικών Δικτύων Κοινωνικών Δομών και Υπηρεσιών	Αμβλυνση των έντονων Αρνητικών Κοινωνικών Φαινομένων, Συμπλήρωση Κοινωνικών και Εκπαιδευτικών Υποδομών Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης των Ευπαθών Ομάδων (ιδιαίτερα των περιθωριοποιημένων ομάδων και των νέων), Δημιουργία και Αξιοποίηση Δια-δημοτικών Δικτύων Κοινωνικών Δομών και Υπηρεσιών
Χαρακτηριστικά του Προτύπου Χωρικής Ανάπτυξης της Δυτικής Αθήνας (βλ. Χάρτη 4)		Χαρακτηριστικά «Αναπτυξιακού Τόξου» Συγκέντρωση Παραγωγικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων, Υποβάθμιση Αστικών Λειτουργιών, Ελλείψεις Κοινωνικών Υποδομών	Χαρακτηριστικά «Διαδημοτικών Αστικών Αξόνων» Άξονες οριζοντίου σύνδεσης περιοχής, με συγκέντρωση εμπορίου υπερτοπικού και τοπικού, διοίκηση και αναγυχή

Σχήμα 1: Αποτύπωση των «Σεναρίων» Συσχέτιση» των Κύριων Στρατηγικών Αναπτυξιακών και Χωρικών Επιλογών της Β.Α.Α. στη Δυτική Αθήνα

Κύρια στρατηγική επιλογή της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (Β.Α.Α.) αποτελεί η ενίσχυση της «πολιτικότητας» της Δυτικής Αθήνας και η αποκατάσταση της ισόρροπης ανάπτυξης στην Περιφέρεια Αττικής, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της Περιφερειακής Μητροπολιτικότητας και την επανατοποθέτηση της Αττικής στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Μητροπόλεων.

Ειδικότερα, η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (Β.Α.Α.) στη Δυτική Αθήνα στοχεύει στην αστική και περιβαλλοντική αναζωογόνηση και στην προσέλκυση «νέων» και «νεοφυών» επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ροών επισκεψιμότητας, με αξιοποίηση αφενός της κομβικής της θέσης ως προς τις μητροπολιτικές λειτουργίες της Αττικής και, αφετέρου, του λανθάνοντος υπερτοπικού χαρακτήρα εκπαιδευτικού και πολιτιστικού δυναμικού, μέσω του οποίου αναδεικνύεται μια διαφορετική «ταυτότητα» της Δυτικής Αθήνας.

Η ταυτότητα αυτή ενισχύεται με την ενίσχυση της προσβασιμότητας στην περιοχή παρέμβασης, τη δημιουργία, αναβάθμιση και δικτύωση πολιτιστικών υποδομών και Δομών (θέατρα, πολυχώροι τέχνης, πολιτιστικά κέντρα, θερινοί κινηματογράφοι κ.λπ.), σε συνδυασμό με την οργάνωση της διαχείρισης και την προβολή τους ως ενιαίου προϊόντος με συγκεκριμένη ταυτότητα. Με την εκτέλεση έργων ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, εκκλησιών κ.λπ., αναμένεται η πολιτιστική «ταυτότητα» της Δυτικής Αθήνας να συμπληρωθεί με ιστορικές, πολιτιστικές και θρησκευτικές διαδρομές.

Μέσω της στοχευμένης βελτίωσης της ποιότητας ζωής, αντιμετωπίζεται η ανάγκη της προσέλκυσης και εγκατάστασης στην περιοχή παρέμβασης νέων οικογενειών και νέων επιχειρηματιών.

Η αξιοποίηση και ανάδειξη πολιτιστικών υποδομών, διαδρομών και λειτουργιών σύγχρονου πολιτισμού και οι δράσεις «έξυπνων πόλεων», στοχεύεται να δημιουργήσουν και να αναδείξουν ένα **δίκτυο υπερτοπικών πόλων ανάπτυξης** στην Περιοχή Παρέμβασης.

Η επιχειρηματική αναζωογόνηση θα κινητοποιηθεί και ενισχυθεί με την αξιοποίηση των ΤΕΙ που χωροθετούνται στην περιοχή παρέμβασης και τη δημιουργία «συστήματος» ανάπτυξης και εκκόλαψης καινοτόμων ιδεών, καθώς και δημιουργίας και προσέλκυσης και νέων και νεοφυών επιχειρήσεων που περιλαμβάνει:

- φυτώριο νέων και νεοφυών επιχειρήσεων με έμφαση στις νέες τεχνολογίες στους τομείς της τεχνολογίας, με έμφαση στην ανάπτυξη, φιλοξενία και διαχείριση «μεγάλων» και «ανοιχτών» δεδομένων, στη διαχείριση νέων μορφών και εφαρμογών επικοινωνίας, στην έξυπνη διαχείριση αστικών πόρων και λειτουργιών, στη δημιουργική βιομηχανία κ.λπ.
- φυτώριο επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, με έμφαση στην συλλογική τεχνολογιών και μεθόδων στην διαχείριση αστικών και κοινωνικών πόρων, στην ενσωμάτωση της κοινωνικής καινοτομίας κ.λπ.
- κέντρα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας (λειτουργικά συνδεδεμένα με τα «φυτώρια»)

Η ισότιμη και δυναμική ένταξη της Δυτικής Αθήνας στο «μητροπολιτικό πόλο» Αθήνα;-Πειραιά της Περιφέρειας Αττικής θα στηριχθεί όχι μόνο στην αλληλεπίδραση της αστικής αναζωογόνησης και της επιχειρηματικότητας, αλλά και στην εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου βιώσιμης κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων.

Ειδικότερα, η **Στρατηγική Β.Α.Α.** στη Δυτική Αθήνα στοχεύει ταυτόχρονα στην **άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην συστηματική προώθηση της κοινωνικής ένταξης** των ευπαθών ομάδων, με αναβάθμιση και συμπλήρωση των κοινωνικών υποδομών, διεύρυνση και ταυτόχρονα στόχευση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και προώθηση και αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας με στόχο τη συστηματική **ενδυνάμωση** των ευπαθών ομάδων και την

προώθησή τους σε θέσεις απασχόλησης και σε εναλλακτικές δραστηριότητες επιχειρηματικότητας.

Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης επιτυγχάνεται στη Δυτική Αθήνα μέσω πολυεπίπεδης και ολοκληρωμένης παρέμβασης **κοινωνικής καινοτομίας** με τις ακόλουθες συνιστώσες:

- συνάρθρωση των υφιστάμενων Κοινωνικών Δομών σε ένα ενιαίο και ομογενοποιημένο δίκτυο πρόσβασης των ωφελουμένων σε ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης της ΒΑΑ/ΟΧΕ σε δομές, υπηρεσίες και παροχές κοινωνικής ένταξης.
- εμπλουτισμός των υφιστάμενων Κοινωνικών Δομών με νέες, με στόχο τόσο την πλήρη γεωγραφική κάλυψη των ωφελουμένων, ιδίως στους «θύλακες» που έχουν καταγραφεί, όσο και την παροχή διευρυμένων υπηρεσιών ταυτοποίησης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, προώθησης της κοινωνικής ένταξης, προώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, νέας, νεοφυούς και κοινωνικής.
- προώθηση στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων (και διερεύνηση ειδικών δεξιοτήτων για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας), μέσω αξιοποίησης πολλαπλών εργαλείων των ενεργητικών πολιτικών
- εξατομικευμένη προσέγγιση ειδικών υπο-ομάδων των ευπαθών ομάδων της περιοχής παρέμβασης στις οποίες παρατηρούνται αυξημένα προβλήματα, όπως νέοι, NEETs (νέοι ΕΑΕΚ), γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες, παιδιά και περιθωριοποιημένες ομάδες και την προώθηση εκείνων που βρίσκονται σε εργασιακή ηλικία σε θέσεις απασχόλησης, μέσω πολλαπλής στήριξης (κατάρτιση που οδηγεί σε πιστοποίηση, ειδικές δεξιότητες, coaching, πρακτική εξάσκηση, απόκτηση εργασιακής εμπειρίας κ.λπ.).
- δημιουργία διαδημοτικού μηχανισμού πρόληψης και αντιμετώπισης κοινωνικών κρίσεων
- ανάπτυξη ειδικών εργαλείων και συστηματικών πρωτοβουλιών για την ομογενοποιημένη προσέγγιση, κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής «οικογενειακών» και «ατομικών σχεδίων» κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση.
- διασφάλιση κοινωνικής διαλειτουργικότητας μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα, της ΠΦΥ, της δημόσιας υγείας και της ψυχικής υγείας, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου τοπικού προγράμματος το οποίο αφού σχεδιασθεί και ωριμάσει μέσω της διαβούλευσης της ΒΑΑ/ΟΧΕ, θα προταθεί ως πιλοτικό εγχείρημα στο Υπουργείο Υγείας.
- κινητοποίηση των τοπικών κοινωνικών Φορέων, ΜΚΟ, συλλόγων, δικτύων κ.λπ. για την συμμετοχή τους στο «ενιαίο κοινωνικό δίκτυο» της Δυτικής Αθήνας.

- δημιουργία ικανοτήτων, της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της μεταφοράς τεχνογνωσίας στα στελέχη των Κοινωνικών Δομών των Δήμων-Εταίρων και των λοιπών Φορέων κ.λπ. του «ενιαίου Κοινωνικού δικτύου».
- ανάπτυξη αναγνωρίσιμου και καινοτόμου «οικοσυστήματος κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας» στη Δυτική Αθήνα.

Οι παρεμβάσεις αυτές χαρακτηρίζονται από υπερ-τοπικό / διαδημοτικό χαρακτήρα και υποστηρίζονται από αντίστοιχα **«κοινωνικά δίκτυα»**.

Το **«μίγμα» των Κύριων Στρατηγικών Επιλογών** της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στη Δυτική Αθήνα αποτελείται από

- **αναπτυξιακή στρατηγική προσέγγιση**, με ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, διαφοροποίηση του παραγωγικού δυναμικού, προσέλκυση επενδύσεων, αστική αναζωογόνηση και, συνδυασμό αυτών, με απώτερο σκοπό πολικότητα, ροές επισκεψιμότητας, νέες δραστηριότητες, προώθηση μιας νέας διακριτής (από άποψη αναγνωρισιμότητας και δυναμικής) ταυτότητας της Δυτικής Αθήνας
- **διαρθρωτική στρατηγική προσέγγιση**, με βιώσιμη αντιμετώπιση των αρνητικών κοινωνικών φαινομένων, στοχευμένη ενίσχυση, συμπλήρωση και αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών και προώθηση της κοινωνική ένταξης των ευπαθών και περιθωριοποιημένων ομάδων, με έμφαση στην διαμόρφωση και βελτίωση ικανοτήτων και την παροχή ευκαιριών ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα, ιδίως των νέων.

Οι παραπάνω **κύριες στρατηγικές επιλογές** αποτυπώνονται χωρικά με **διαφοροποιημένο «μίγμα»**, δηλαδή με προσαρμοσμένη ένταση και προτεραιότητες της σχέσης αναπτυξιακής / διαρθρωτικής,

Η **Στρατηγική Β.Α.Α.** στη Δυτική Αθήνα εξειδικεύεται σε παρεμβάσεις που είτε είναι σαφώς χωροθετημένες, είτε είναι οριζόντιες και διαχέονται σε ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης που συγκροτούν οι Δήμοι-Εταίροι. Για παράδειγμα, οι δράσεις καταπολέμησης της φτώχειας και προώθησης της κοινωνικής ένταξης αξιοποιούν τις Ε.Π. του Θ.Σ. 9 του ΠΕΠ Αττικής με πολλαπλούς τρόπους, δράσεις και πράξεις με συγκεκριμένη χωρική εξειδίκευση, αλλά και στο πλαίσιο «οριζόντιου χαρακτήρα δράσεων».

Η **Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης** της Δυτικής Αθήνας εξειδικεύεται και εφαρμόζεται με το «εργαλείο» της **«Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης» (ΟΧΕ)**.

Πρακτικά, η ΟΧΕ αποτελεί τον επιχειρησιακό βραχίονα υλοποίησης της ΒΑΑ, ακολουθεί τη «λογική παρέμβασης» συγκεκριμένα του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 (με δεδομένο ότι οι κύριοι πόροι της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας θα προέλθουν από αυτό), έχει συγκεκριμένες αναφορές και προϋποθέσεις ως προς τις πηγές χρηματοδότησης (Επενδυτικές Προτεραιότητες, Κατηγορίες Παρέμβασης) και συμβάλλει στο πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Αττικής.

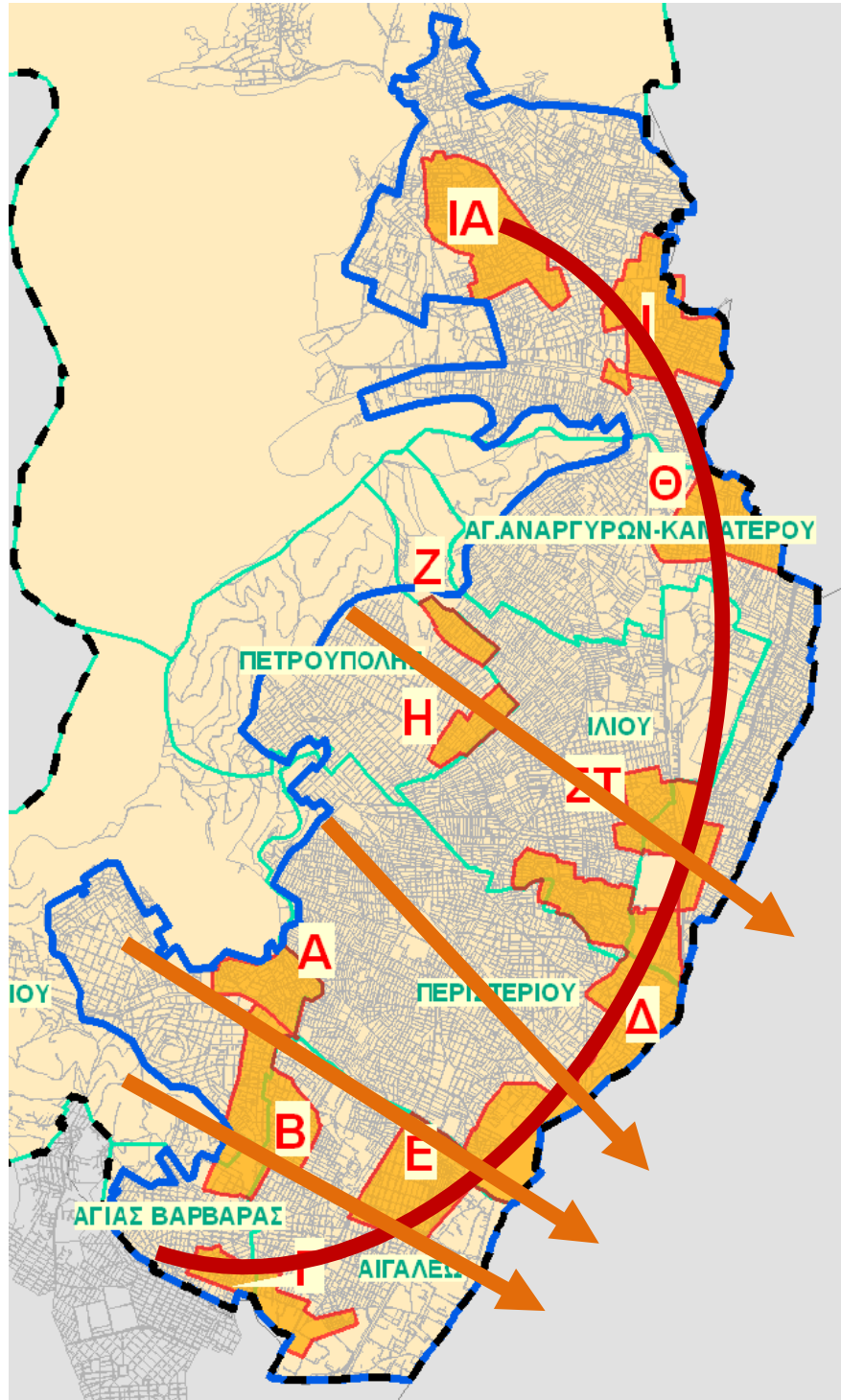

Τέλος, η ΟΧΕ αναδεικνύει και ενσωματώνει Εταιρικές Σχέσεις, ενώ προβλέπει συνεκτικές και σαφείς ρυθμίσεις σύστημα διακυβέρνησης και λογοδοσίας .

Τα παραπάνω αναλύονται σε αντίστοιχες Ενότητες του παρόντος κειμένου διαβούλευσης.

Χάρτης 3: Αποτύπωση της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στην ευρύτερη Δυτική Αθήνα - Εποπτική Αλεικόνιση της Στρατηγικής (Concept Strategy)⁹

⁹ Πηγή: ΑΣΔΑ, Επεξεργασία ΣΟΑΠ Δυτικής Αθήνας, 2014

7. Χωρική εξειδίκευση της Στρατηγικής ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα

Η σημειούμενη κρίση στη Χώρα είναι κοινωνική, οικονομική, πολεοδομική, περιβαλλοντική, σε ορισμένες εκφάνσεις της αποκτά χαρακτήρα ανθρωπιστικής κρίσης ως προς τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (που διευρύνονται και γίνονται πιο ευάλωτες, τη στιγμή που η κρατική προνοιακή ή άλλη προστασία συρρικνώνονται). Οι διαστάσεις αυτές αλληλοενισχύονται δημιουργώντας αλυσίδες προβληματικότητας, και οδηγώντας σε εντεινόμενη απώλεια συνοχής, κοινωνικής αλλά και χωρικής, και σε ακόμα μεγαλύτερες από ό,τι στο παρελθόν δυσκολίες ανάταξης.

Η επί δεκαετίες παραμέληση του προβλήματος, όταν αυτό ήταν λιγότερο έντονο και όταν υπήρχαν μεγαλύτερες δυνατότητες, καθιστά πολύ πιο δύσκολη την αντιμετώπισή του στις σημερινές συνθήκες. Ταυτόχρονα, όμως, την καθιστά πιο επιτακτική, λόγω της οξύτητας των προβλημάτων. Πρέπει να σημειωθεί, εξάλλου, ότι τα προβλήματα της Δυτικής Αθήνας ασφαλώς εκδηλώνονται στην περιοχή και αφορούν τους κατοίκους της, αλλά παράλληλα έχουν και μητροπολιτική διάσταση.

Η κλίμακα της Δυτικής Αθήνας σημαίνει ότι τα προβλήματα αντανακλούν στα συνολικά μεγέθη του Λεκανοπεδίου αλλά και της μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας/Αττικής και, ταυτόχρονα μειώνουν την εσωτερική συνοχή και σε επιμέρους **μακρο-χωρικές ενότητες**, που δεν μπορούν να λειτουργούν ικανοποιητικά όταν υπολειπονται ένα σημαντικό τμήμα τους.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. προτείνονται αντίστοιχα ένα «αναπτυξιακό τόξο» που διασχίζει το σύνολο της περιοχής παρέμβασης (θύλακες Γ, Δ, Ε, Στ, Θ, Ι, ΙΑ), διαπερνώντας τους περισσότερους θύλακες και τέσσερις «εγκάρσιους» **διαδημοτικοί αστικοί άξονες** (που στον Χάρτη 4 απεικονίζονται ως «βέλη»), ως εξής:

- ⇒ 1^ο θύλακες Β, Ε και κέντρα Αγίας Βαρβάρας και Αιγάλεω,
- ⇒ 2^ο θύλακες Α, Ε, Δ και κέντρο Χαϊδαρίου,
- ⇒ 3^ο θύλακας Δ και κέντρο Περιστερίου και
- ⇒ 4^ο θύλακες ΣΤ, Ζ, Η και κέντρα Αγίων Αναργύρων – Καματερού, Ιλίου και Πετρούπολης

που όντας κατά μήκος των κύριων εμπορικών και διοικητικών αξόνων της Δυτικής Αθήνας, διασυνδέουν τους λοιπούς θύλακες και τα κέντρα των Δήμων με το **κύριο αναπτυξιακό τόξο**. Αναλυτικότερα:

1. **«Αναπτυξιακό Τόξο»:** Το αναπτυξιακό τόξο της Δυτικής Αθήνας ταυτίζεται με την «παρακηφίσια» (ανατολική) ζώνη της Περιοχής Παρέμβασης και στην ουσία εκτείνεται στη χωρική ζώνη που εκτείνεται μεταξύ του οδικού «άξονα» Θηβών (από το ύψος της Λ. Αθηνών) προς τα ανατολικά μέχρι και το «μέτωπο» του Κηφισού.

Χαρακτηρίζεται από υπερτοπικές λειτουργίες, κυκλοφοριακή και περιβαλλοντική επιβάρυνση, έντονο δυϊσμό (αναπτυξιακών / κοινωνικών

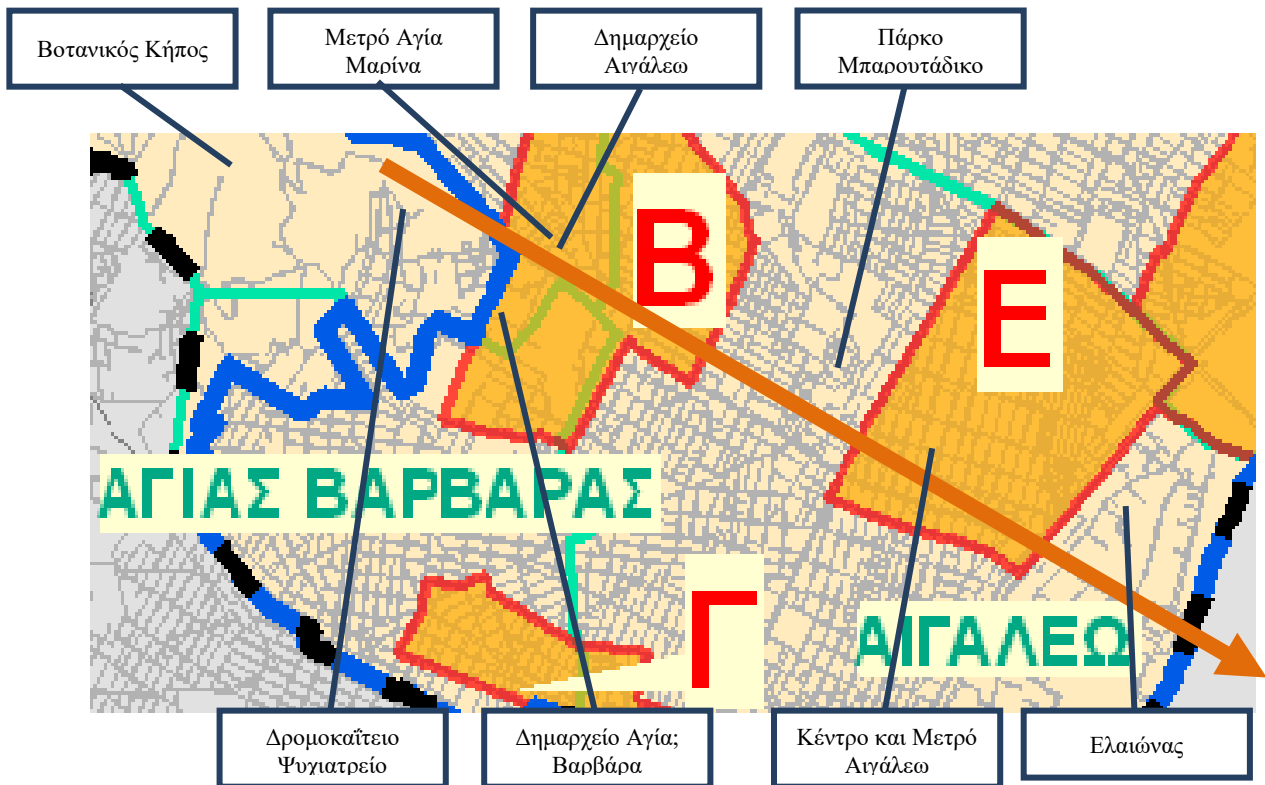

φαινομένων και δυνατοτήτων), με εστίες κοινωνικού διαχωρισμού. Στην περιοχή εντοπίζεται και το ένα από τα δύο ΤΕΙ, που έχουν χωροθετηθεί στην Δυτική Αθήνα (ΤΕΙ Πειραιά). Η περιοχή παρέμβασης -αν και επιμήκους χαρακτήρα- χαρακτηρίζεται επίσης από την μοναδική στην πραγματικότητα οδική πρόσβαση μέσω του Περιστερίου (συμπεριλαμβανομένου του ΜΕΤΡΟ), ενώ βορειότερα αναδεικνύεται η ανάγκη νέας «μητροπολιτικού» χαρακτήρα πρόσβασης σύνδεσης του μετώπου Κηφισού από Νέα Ιωνία-Χαλκηδόνα μέχρι και Ποικίλο Όρος, δια μέσου Δήμων Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Ιλίου και Πετρούπολης. Η συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης αντιμετωπίζει ακόμα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα, ιδιαίτερα στο κάτω άκρο του θύλακα Δ..

Η δια-δημοτική περιοχή παρέμβασης εκτείνεται στους Δήμους Αγίας Βαρβάρας, Αιγάλεω, Περιστερίου, Ιλίου και Αγίων Αναργύρων-Καματερού, περιλαμβάνει δε τους Θύλακες Γ, Ε, Δ, ΣΤ και Θ. Στο τόξο επίσης βρίσκεται το κέντρο του Αιγάλεω και των Αγίων Αναργύρων-Καματερού και το Πάρκο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αντώνης Τρίτσης.

2. **Αστικός Άξονας (βέλος) 1:** Ουσιαστικά κατά μήκος του ιστορικότερου δρόμου της Αθήνας, της Ιεράς οδού. Συνδέει το κέντρο του Αιγάλεω και της Αγίας Βαρβάρας και το θύλακα Β με το τόξο, κατά μήκος του θύλακα Ε. Κατά μήκος του, βρίσκουμε περιοχές με υπερτοπικές οικονομικές δραστηριότητες, δύο στάσεις μετρό, διαδημοτικό εμπόριο, πολιτιστικούς χώρους, το Δημαρχείο Αιγάλεω. Σημαντική είναι η μελλοντική διασύνδεση του Μετρό με τους Δήμους του Πειραιά.

Στο θύλακα Β ανήκουν τα κέντρα Χαϊδαρίου και Αγίας Βαρβάρας, τα δημαρχεία και των δύο Δήμων, σημαντική γραμμική ανάπτυξη αναψυχής, εγκαταλελειμμένα βιομηχανικά κτίρια, ρέματα, πάρκα, νοσοκομεία, ενώ ακουμπά και στην περιοχή του Ελαιώνα, του Δρομοκαΐτειου Ψυχιατρείου και του Βοτανικού Κήπου.

3. **Αστικός Άξονας (βέλος) 2:** Χωροθετείται κατά μήκος της Εθνικής Οδού Αθηνών-Κορίνθου, ξεκινώντας από το Ελαιώνα με κατεύθυνση προς τις εκτός σχεδίου περιοχές του Χαϊδαρίου με «διέξοδο» προς τη θάλασσα, ενώ συναντάται με το «βέλος 1» στην Ιερά Οδό. Σημαντικά στοιχεία της ταυτότητας του συγκεκριμένου αστικού άξονα αποτελούν η προς τα νότια-νοτιοανατολικά γειτνίαση με τον Ελαιώνα και η ύπαρξη του ΤΕΙ Αθηνών. Αν και αποτελεί σαφώς μητροπολιτικό άξονα, η ανάμιξη τοπικών, διαδημοτικών και μητροπολιτικών χρήσεων, καθώς και λειτουργία τους ως φράκτη που διασπά τον αστικό ιστό, δημιουργούν ανάγκες παρεμβάσεων άμβλυνσης των φαινομένων αυτών.

Κατά μήκος του άξονα μπορούμε να εντοπίσουμε σημαντικά ιστορικά μνημεία, όπως το Παλατάκι, τα στρατόπεδα Χαϊδαρίου με το μπλοκ 15, και τη μονή Δαφνίου. Ακουμπά στους θύλακες Α και Β.

4. **Αστικός Άξονας (βέλος) 3:** Ακολουθεί τη διαδρομή Λένορμαν, Εθνάρχου Μακαρίου, Παναγή Τσαλδάρη και Αναπαύσεως. Σε αυτή τη διαδρομή βρίσκονται τρεις σταθμοί Μετρό (Άγιος Αντώνιος, Περιστερί και Ανθούπολη), το εμπορικό κέντρο Περιστερίου, το Εκθεσιακό Κέντρο Περιστερίου, το ΚΥΒΕ, στο Δημαρχείο Περιστερίου, τα συγκροτήματα εργατικών πολυκατοικιών Αγίου Αντωνίου και Ευαγγελίστριας. Ξεκινά από το θύλακα Δ και διασχίζει τη καρδιά του Περιστερίου καταλήγοντας στο Ποικίλο Όρος.

Πρόκειται για περιοχή με ανάμικτες χρήσεις εμπορίου, υπηρεσιών (κλινικές, ιατρικά κέντρα, τράπεζες, ασφάλειες) βιοτεχνίας / βιομηχανίας, διοίκησης) και

κατοικίας. Η βιομηχανία / βιοτεχνία (λειτουργούσα ή εγκαταλειμμένη) συγκεντρώνεται στο τμήμα που διασχίζει τον θύλακα Β, έως το σταθμό Αγίου Αντωνίου.

Στην παρακηφίσια ζώνη, ουσιαστικά του θύλακα Δ, συγκεντρώνεται έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία από άποψη κύκλου εργασιών αγγίζει το 65% του αντίστοιχου συνολικού της Δυτικής Αθήνας.

5. **Αστικός Άξονας (βέλος) 4^ο:** Πρόκειται για το διαδημοτικό αστικό άξονα που καλείται να συνδέσει λειτουργικά τους Δήμους Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Ιλίου και Πετρούπολης με το μέτωπο Κηφισού και την περιοχή της Νέα Ιωνίας και Χαλκηδόνας και να αναδείξει μια σειρά υποβαθμισμένων περιοχών, οι οποίες όμως συγκεντρώνουν ενδιαφέροντα εμπορικά κέντρα και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των «**δια-δημοτικών αστικών αξόνων** αποτελεί η ύπαρξη «ζωντανών» εμπορικών κέντρων, σημαντικών χώρων πρασίνου υπερτοπικού χαρακτήρα, αλλά και η ύπαρξη εγκαταλελειμμένων εκτάσεων, δημόσιων και ιδιωτικών (κυρίως πρώην παραγωγικών μονάδων).

Στο Διαδημοτικό Τόξο θα εφαρμοσθούν αναπτυξιακές παρεμβάσεις με έμφαση στην αστική και επιχειρηματική αναζωογόνηση και συνοδευτικές / στοχευμένες δράσεις διασφάλισης της κοινωνικής συνοχής. Στα Βέληθα εφαρμοσθούν διαρθρωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις με έμφαση στην άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και, συνοδευτικές / στοχευμένες δράσεις αστικής αναζωογόνησης.

Συμπληρωματικά θα αναδειχθούν συγκεκριμένοι «**κύριοι πόλοι ανάπτυξης**» με έμφαση είτε σε συγκεκριμένους «θύλακες», είτε σε «ώριμα» εμπορικά-διοικητικά κέντρα, είτε συνδυασμό των ανωτέρω αφενός με αξιοποίηση υπερτοπικών πάρκων και αφετέρου με τη δημιουργία αρχαιολογικών / πολιτιστικών διαδρομών.

Για παράδειγμα, στους θύλακες Β, Γ και Ε δημιουργείται **ένας αναδυόμενος πόλος επιχειρηματικότητας και καινοτομίας** (σε συνδυασμό με τα ΤΕΙ Αθηνών και Πειραιά). Επιπρόσθετα, η υποβάθμιση της περιοχής δυτικά του θύλακα Δ δημιουργεί ανάγκες αστικής και κοινωνικής αναζωογόνησης.

Θα επιδιωχθεί η δημιουργία θερμοκοιτίδων (με θεματική εξειδίκευση), οι οποίες θα χωροθετηθούν κατά προτεραιότητα στα αναδυόμενα «αστικά πλέγματα» της περιοχής παρέμβασης, ανάλογα με την ύπαρξη δημοτικών ακινήτων, ενδεικτικά, η 1^η στην περιοχή Χαϊδάρη-Αιγάλεω-Αγ. Βαρβάρα και η 2^η στην περιοχή Περιστερίου-Αγίων Αναργύρων-Καματερού-Ιλίου.

Οριζόντια θα εφαρμοσθούν δράσεις «έξυπνης» πόλης», ενεργειακής αναβάθμισης δημοτικών αστικών πόρων (κτίρια, σχολεία, υποδομές, δημοτικός οδοφωτισμός), ανάδειξης και αξιοποίησης ιδιωτικών ακινήτων, επιχειρηματικής και κοινωνικής καινοτομίας, δημιουργίας νέων ή/και στήριξης υφιστάμενων επιχειρήσεων και στήριξης της απασχόλησης, τουρισμού (σε συνδυασμό με προσέλκυση ροών

επισκεψιμότητας), από τις οποίες θα αναδειχθούν **θεματικοί πόλοι ανάπτυξης** και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με έμφαση στην ενίσχυση και αξιοποίηση των **«τοπικών εταιρικών σχέσεων»**.

Οι δράσεις **κοινωνικής καινοτομίας** εδράζονται, αξιοποιούν και αναπτύσσουν το **«ενιαίο τοπικό διαδημοτικό δίκτυο Κοινωνικών Δομών»**, σε συνδυασμό με κοινά εργαλεία και μεθόδους ταυτοποίησης, ενδυνάμωσης και προώθησης της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων της περιοχής.

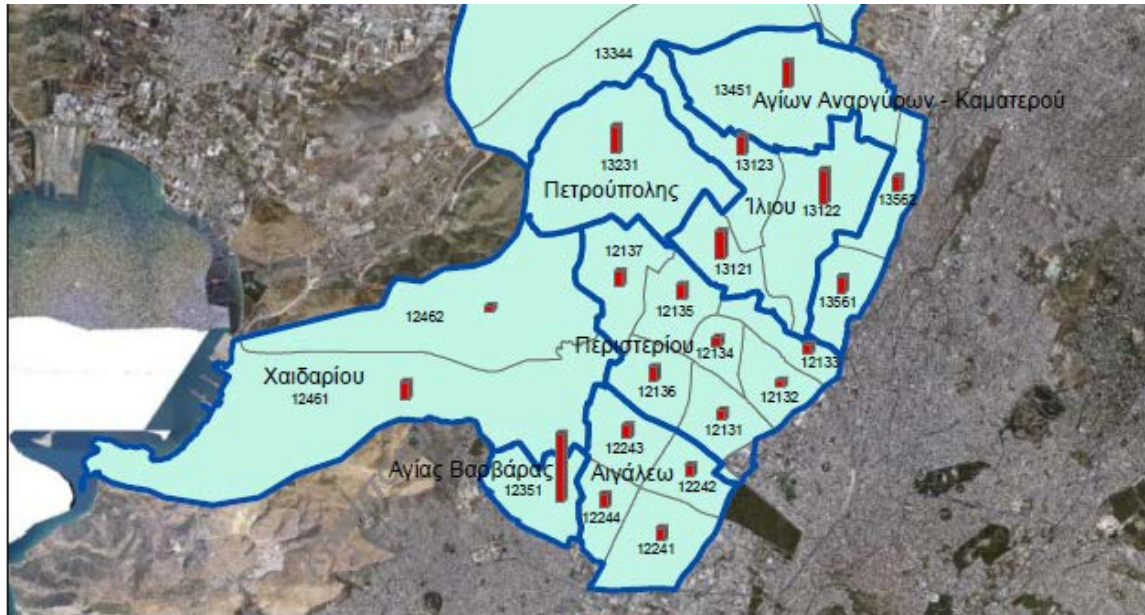
Οι «οριζόντιες» δράσεις συμπληρώνονται από την λειτουργική διασύνδεση των «πόλων» και των εμπορικών ή/και των λοιπών κέντρων επισκεψιμότητας ή/και του ενιαίου διαδημοτικού δικτύου Κοινωνικών Δομών μέσω αναδιάταξης των δρομολογίων του ΟΑΣΑ, αλλά και της δημιουργίας νέων πιλοτικού χαρακτήρα «κυκλικών δρομολογίων, με δρομολόγηση «πράσινων λεωφορείων με χρήση και διάδοση της ηλεκτρικής τεχνολογίας ή/και άλλων υβριδικών τεχνολογιών.

Ως **«δυναμικά κέντρα»** ειδικών παρεμβάσεων (κατά την ανωτέρω έννοια) επιλέγονται συγκεκριμένες περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά, όπως πρώην βιομηχανικές υποδομές, άλση, πρώην στρατόπεδα, ανοιχτές πολιτιστικές υποδομές, καθώς και περιοχές με αναπτυξιακή δυναμική, όπως τα υφιστάμενα εμπορικά κέντρα των Δήμων - Εταίρων, η παρακηφίσια ζώνη, εμβληματικά δημόσια ή δημοτικά ακίνητα, οι ζώνες άμεσης επιρροής των νέων σταθμών του μετρό, επιχειρηματικές εγκαταστάσεις (τυπικές ή άτυπες) κ.λπ.

Στον Χάρτη 6 απεικονίζεται η διάρθρωση της Περιοχής Παρέμβασης σε Ταχυδρομικούς Κώδικες (Τ.Κ.), στους οποίους αποτυπώνεται η ένταση της «Ακραίας Φτώχειας» (με βάση στοιχεία ΤΕΒΑ).

Στον Πίνακα 4 φαίνεται η χωρική αποτύπωση της «Λογικής της Παρέμβασης» του Σχεδίου ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. στη Δυτική Αθήνα.

Χάρτης 4: Διάρθρωση της Περιοχής Παρέμβασης σε Ταχυδρομικούς Κώδικες (Τ.Κ.) – Ένταση της «Ακραίας Φτώχειας» ανά Τ.Κ.– Στοιχεία ΤΕΒΑ

Πίνακας 4: Χωρική Αποτύπωση της «Λογικής της Παρέμβασης» του Σχεδίου ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. στη Δυτική Αθήνα - Πινακοποίηση των «Αστικών Αναπτυξιακών Αξόνων» στην Περιοχή Παρέμβασης

ΔΗΜΟΣ	Ταχυδρ. Κώδικας	Ονομασία Συνοικίας Περιοχής	ΘΥΛΑΚΑΣ	Πληθυσμός 2011 Αρ. Αποφ. ΓΠ – 191 (ΦΕΚ 698/Β/20-3-2014)	Αναπτυξιακοί Άξονες
ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ	12351		Γ, Β	26.550	1
ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	13451		Θ	62.529	-
	13561	Γεροβουνό	Δ, ΣΤ		4
	13562	Μυκονιάτικα - Κέντρο	ΣΤ		4
ΑΙΓΑΛΕΩ	12241	Κάτω Αιγάλεω	Γ, Ε	69.946	2
	12242		Δ, Ε		2
	12243	Λιούμη, Αναγέννηση	Β		2
	12244		Γ		2
ΙΛΙΟΥ	13121		Δ	84.793	4
	13122		Δ, ΣΤ		4
	13123				4
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	12131	Τσαλαβούτα	Δ	139.981	3
	12132		Δ		3
	12133		Δ		3
	12134				3
	12135				3
	12136				3
	12137				3
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	13231		Ζ, Η	58.979	1
ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ	12461		Α, Β	46.897	1
	12462		Α		1
ΣΥΝΟΛΑ				489.675	

8. Εξειδίκευση της Στρατηγικής ΒΑΑ της Δυτικής Αθήνας σε Επιχειρησιακό επίπεδο: Η Προτεινόμενη Αρχιτεκτονική της ΟΧΕ (Άξονες Προτεραιότητας)

Μετά από επτά χρόνια οικονομικής και κοινωνικής κρίσης και, με την προοπτική επανεκκίνησης της αναπτυξιακής πορείας της χώρας, η Δυτική Αθήνα των περισσότερων από 500.000 κατοίκων χρειάζεται επείγοντως να μην μείνει εκτός της νέας αναπτυξιακής δυναμικής. Απαιτείται αφενός η εγκατάσταση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων στην περιοχή και η αναζωογόνηση υπαρχουσών, αφετέρου η ενίσχυση της κοινωνικής διαφοροποίησης μέσω της συγκράτησης και προσέλκυσης οικογενειών από τα μεσαία στρώματα στην περιοχή. Ωστε να ανακάμψει η τοπική οικονομική δραστηριότητα.

Η Δυτική Αθήνα διαθέτει ένα κτιριακό απόθεμα παλιών εργοστασίων και βιοτεχνιών και γενικότερα προσφέρει φτηνή γη σε μια περιοχή κοντά στο κέντρο, με αρκετούς σταθμούς Μετρό και τεμνόμενη και από τους δυο εθνικούς οδικούς άξονες. Αντί λοιπόν της συνεχούς ανάλωσης πολύτιμης αγροτικής και υπαίθρου γης στην Ανατολική Αττική, προτείνουμε την χωροθέτηση δραστηριοτήτων και την προσέλκυση κατοίκων στην περιοχή παρέμβασης.

Για να επιτευχθεί αυτό προτείνονται παρεμβάσεις σε μια σειρά θυλάκων στην περιοχή, άλλες κυρίως για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης και άλλες για την αντιμετώπιση της αστικής και κοινωνικής υποβάθμισης, των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού κλπ.

Οι δυο κύριες κατευθύνσεις παρέμβασης συνδέονται στον κοινό στόχο της τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας. Απαιτείται δηλαδή όχι μόνον η χωροθέτηση, προσέλκυση, ενίσχυση οικονομικών δραστηριοτήτων αλλά και η στήριξη του κοινωνικού ιστού που θα απασχοληθεί και θα καταναλώσει στην περιοχή. Η Δυτική Αθήνα δεν αποτελεί σήμερα δημοφιλή προορισμό επισκεπτών και όσες προσπάθειες γίνουν γι αυτό (στο πλαίσιο είτε της ΟΧΕ είτε άλλων δράσεων) δεν ανατρέπουν την βασική εικόνα, που είναι ότι η Δυτική Αθήνα πρέπει να αποκτήσει και πάλι τη δική της οικονομική ζωή, στηριζόμενη αρχικά σε δυναμικά στρώματα κατοίκων της.

Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής παρέμβασης προϋποθέτει τη βελτίωση των συνθηκών, των όρων και των προϋποθέσεων πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση. Η διεργασία αυτή στοχεύεται να πραγματοποιηθεί σε δια-δημοτικό επίπεδο με τη μορφή «Ολοκληρωμένου Σχεδίου Κοινωνικής Καινοτομίας», δηλαδή πέρα από τους περιορισμούς της πρόσβασης των δυνητικά ωφελούμενων σε μεμονωμένες Κοινωνικές Δομές, σε συνδυασμό με βελτίωση της ποιότητας και εμπλουτισμό των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών σε ένα φιλικό, ομογενοποιημένο και αποτελεσματικό τοπικό δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας.

Στους ρεαλιστικούς στρατηγικούς στόχους του Σχεδίου δεν μπορεί να συμπεριλαμβάνεται η άμεση πλήρης αντιστροφή της τοπικής υποβάθμισης, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο θα απαιτούσε πόρους πολλαπλάσιους των διαθέσιμων. Άμεσος όμως στόχος είναι η ανάσχεση της πρωτικής πορείας της τοπικής οικονομίας και η διαμόρφωση «δυναμικών πυρήνων» που θα συμπαρασύρουν προοπτικά την περιοχή σε ένα θετικό αναπτυξιακό σπινάλιο.

Σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια θα διαδραματίσουν και οι «άυλες» δράσεις στους τομείς της ανάδειξης της «διαφορετικής ταυτότητας» της Δυτικής Αθήνας Ταυτόχρονα, η εκτέλεση έργων αστικής ανάπλασης σε συγκεκριμένα σημεία (κύριες χωρικές στρατηγικές επιλογές) της περιοχής παρέμβασης θα αποτελέσει την σηματοδότηση της ανάκαμψης. Οι οριζόντιες δράσεις αναλύονται στην επόμενη Ενότητα του παρόντος.

Η μόχλευση πόρων από κάθε διαθέσιμη πηγή είναι απαραίτητη για την μακροπρόθεσμη επιτυχία του οικονομικού και κοινωνικού σεναρίου. Οι παρεμβάσεις μέσω της Ο.Χ.Ε. στοχεύεται να δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων με αυτοχρηματοδότηση (λ.χ. αξιοποίηση ΣΔΙΤ και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων), και την προσέλκυση επιχειρηματικών σχεδίων.

Σημαντικός θα είναι ο προσδιορισμός έργων και άυλων δράσεων που θα λειτουργούν ως κεντροβαρικά σημεία αναφοράς της όλης προσπάθειας.

Με βάση τις κύριες στρατηγικές επιλογές (αναπτυξιακές και χωρικές, βλ. Ενότητα 5, Πίνακας 3 και Σχήμα 2), η Στρατηγική της ΒΑΑ που τεκμηριώθηκε στις προηγούμενες ενότητες, προτείνεται να εξειδικευθεί επιχειρησιακά μέσω της Ο.Χ.Ε. σε επίπεδο **Αξόνων Προτεραιότητας (Α.Π.)** με την ακόλουθη λογική:

- 1. Α.Π. 1:** Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής και της Ισότιμης Πρόσβασης των Πολιτών σε ποιοτικές υπηρεσίες Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Κοινωνικής Ένταξης.
- 2. Α.Π. 2:** Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης, της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και διασφάλιση της «Διαλειτουργικότητας» των Υπερτοπικών Κέντρων των Δήμων-Εταίρων της Δυτικής Αθήνας.
- 3. Α.Π. 3:** Οικοδόμηση Ελκυστικότητας και Ανταγωνιστικότητας της Δυτικής Αθήνας – Διάδοση Νεανικής, Νεοφυούς και Αλληλέγγυας Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας. Αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων, και ανάδειξη νέων / εμβληματικών Επιχειρηματικών Πόλων και Επενδυτικών Ευκαιριών - Στήριξη της Προσαρμοστικότητας των ΜΜΕ και τη Προώθησης της Απασχόλησης.
- 4. Α.Π. 4:** Ανάπτυξη και εφαρμογή «έξυπνων» λύσεων στις αστικές (smartcity, smartenergy, eco-city) και κοινωνικές λειτουργίες (socialinnovation) των Υπερτοπικών και Τοπικών Κέντρων των Δήμων-Εταίρων της Δυτικής Αθήνας.
- 5. Α.Π. 5:** Ανάδειξη της Δυτικής Αθήνας ως Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού – Προσέλκυση, Διαχείριση και Διάχυση Τουριστικών και Πολιτιστικών Ροών.

6. Α.Π. 6: Διακυβέρνηση της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας- Ανάπτυξη, Εδραίωση και Αξιοποίηση των Τοπικών Εταιρικών Σχέσεων.

Το χωρικό αποτύπωμα των παρεμβάσεων που θα ενταχθούν στους παραπάνω Άξονες Προτεραιότητας συνδέεται με τις αδυναμίες και τα προβλήματα που έχουν εντοπισθεί με τη μορφή διαλειτουργικών αστικών σχέσεων μεταξύ του «αναπτυξιακού τόξου» και των «αναπτυξιακών χωρικών αξόνων» και θα εξειδικευθούν περαιτέρω στο πλαίσιο της διαβούλευσης.

Οι προτεινόμενοι Άξονες Προτεραιότητας φαίνονται στον Πίνακα 5 που ακολουθεί. Η συσχέτιση των ειδικών αξόνων παρέμβασης και των Προτεινόμενων Θυλάκων φαίνεται στον Πίνακα 6.

Πίνακας 5: Αρχιτεκτονική – Άξονες Προτεραιότητας της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης της Δυτικής Αθήνας

Άξονες Προτεραιότητας της Ο.Χ.Ε. Δυτικής Αθήνας 2015-2020	
ΑΠ-1	Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής και της Ισότιμης Πρόσβασης των Πολιτών σε ποιοτικές υπηρεσίες Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Κοινωνικής Ένταξης
ΑΠ-2	Προώθηση της Αστικής Αναζωογόνησης, της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και διασφάλιση της «Διαλειτουργικότητας» των Υπερτοπικών Κέντρων των Δήμων-Εταίρων της Δυτικής Αθήνας
ΑΠ-3	Οικοδόμηση Ελκυστικότητας και Ανταγωνιστικότητας της Δυτικής Αθήνας – Διάδοση Νεανικής, Νεοφυούς και Αλληλέγγυας Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας. Αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων, και ανάδειξη νέων / εμβληματικών Επιχειρηματικών Πόλων και Επενδυτικών Ευκαιριών - Στήριξη της Προσαρμοστικότητας των ΜΜΕ και τη Προώθησης της Απασχόλησης
ΑΠ-4	Ανάπτυξη και εφαρμογή «έξυπνων» λύσεων στις αστικές (smartcity, smartenergy, eco-city) και κοινωνικές λειτουργίες (socialinnovation) των Υπερτοπικών και Τοπικών Κέντρων των Δήμων-Εταίρων της Δυτικής Αθήνας
ΑΠ-5	Ανάδειξη της Δυτικής Αθήνας ως Τουριστικού και Πολιτιστικού Προορισμού – Προσέλκυση, Διαχείριση και Διάχυση Τουριστικών και Πολιτιστικών Ροών
ΑΠ-6	Διακυβέρνηση της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας - Ανάπτυξη, Εδραίωση και Αξιοποίηση των Τοπικών Εταιρικών Σχέσεων

9. Εξειδίκευση της Στρατηγικής ΒΑΑ της Δυτικής Αθήνας σε «Οριζόντιου Χαρακτήρα» Παρεμβάσεις

9.1. Μεθοδολογική Προσέγγιση - Κωδικοποίηση των «Οριζόντιων» Παρεμβάσεων της Στρατηγικής ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα

Η στρατηγική ΒΑΑ στη Δυτική Αθήνα εφαρμόζεται μέσω παρεμβάσεων που εντάσσονται στην ΟΧΕ και έχουν συγκεκριμένη «χωρική αναφορά» ή είναι «οριζόντιου χαρακτήρα».

Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται κατά βάση δράσεις αξιοποίησης ακινήτων, δημιουργίας νέων ή αναβάθμισης υφιστάμενων υποδομών ή προμήθειας εξοπλισμού ή/και λειτουργίας Κοινωνικών ή και άλλων Δομών, χωροθετημένων και εγκατεστημένων σε συγκεκριμένες περιοχές.

Ως «οριζόντιου χαρακτήρα» παρεμβάσεις προσδιορίζονται συνήθως άυλου περιεχομένου δράσεις και υπηρεσίες που αφορούν στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης. Αυτές κωδικοποιούνται σε έξι βασικές κατηγορίες, ως εξής:

- δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας, είτε αυτές απευθύνονται άμεσα στις Επιχειρήσεις και στους νέους επιχειρηματίες, είτε αφορούν έμμεσα στην παροχή πρόσβασης σε εργαλεία, υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης και δικτύωσης κ.ο.κ.,
- δράσεις έξυπνης και βιώσιμης αστικής διαβίωσης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής, μέσω παροχής υπηρεσιών και διευκολύνσεων προς τους κατοίκους και τους επισκέπτες στην περιοχή παρέμβασης,
- δράσεις ανάδειξης, οργάνωσης και προβολής του τουρισμού και του πολιτισμού στη Δυτική Αθήνα,
- δράσεις αντιμετώπισης της φτώχειας, προώθησης της κοινωνικής συνοχής, οργάνωσης και συστηματικής εφαρμογής της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων και της προώθησης στην απασχόληση ή/και στην επιχειρηματικότητα εκείνων των ωφελουμένων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες και βρίσκονται σε εργασιακή ηλικία,
- δράσεις βελτίωσης των ικανοτήτων των στελεχών των Φορέων-Εταίρων που εμπλέκονται στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και τη διακυβέρνηση της ΒΑΑ/ΟΧΕ,
- λοιπές δράσεις που αφορούν στην κοινή οργάνωση αστικών λειτουργιών και αξιοποίηση κοινών αστικών πόρων σε δια-δημοτικό επίπεδο (ενδεικτικά, δια-δημοτικό Κέντρο Τηλεματικής Διαχείρισης του Δημοτικού Οδοφωτισμού, Διακυβέρνηση – Φόρουμ και Δίκτυο Κοινωνικών Εταίρων και Πολιτών της Δυτικής Αθήνας, Σχέδιο Δράσης Ενδυνάμωσης των Δικαιούχων των Δράσεων ΒΑΑ/ΟΧΕ κ.ο.κ.).

Οι δράσεις αυτές σχεδιάζονται συλλογικά από τους Εταίρους της BAA/OXE, υλοποιούνται από «κοινό» Δικαιούχο και αξιοποιούνται / χρησιμοποιούνται καθολικά. Η εξειδίκευση και το περιεχόμενο των Δράσεων, ο τρόπος υλοποίησης και οι ενδεικτικοί Δικαιούχοι θα προκύψουν μετά την ολοκλήρωση της ανοιχτής διαβούλευσης.

9.2. Επιχειρηματικότητα (smart & new Business) - Έξυπνη και Βιώσιμη Αστική Διαβίωση στη Δυτική Αθήνα (smart & livable cities)

Η BAA της Δυτικής Αθήνας στοχεύει μεταξύ άλλων στην ανάδειξη της περιοχής παρέμβασης σε ελκυστικό επιχειρηματικό, πολιτιστικό και τουριστικό προορισμό και στη δημιουργία νέων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.

Το επιχειρηματικό περιβάλλον στην περιοχή χαρακτηρίζεται από εύκολες προσβάσεις, από την εγκατάσταση και λειτουργία μικρού μεν αλλά δυναμικού αριθμού επιχειρήσεων αιχμής, από συγκέντρωση επιχειρήσεων αποθήκευσης-διανομής (logistics) και χονδρεμπορίου, ενώ στο πλαίσιο της BAA, ενισχύεται από οργανωτικές και συστημικές παρεμβάσεις, από την αξιοποίηση και ανάδειξη επιχειρηματικών υποδομών και εγκαταστάσεων και από τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών και διευκολύνσεων για την ανάπτυξη νέων, νεοφυών και κοινωνικών επιχειρήσεων.

Οι «περιοχές εστίασης» της νεοφυούς επιχειρηματικότητας αφορούν στην πολιτιστική και δημιουργία βιομηχανία, στη διαχείριση ροών εμπορευμάτων και στην κοινωνική οικονομία. Με βάση αυτές τις «περιοχές επιχειρηματικής εστίασης» θα δημιουργηθούν αντίστοιχες προ-θερμοκοιτίδες εκκόλαψης ιδεών, εφαρμογών αιχμής και νεοφυών επιχειρήσεων. Ανάλογα με τη βιωσιμότητα των επενδυτικών σχεδίων που θα προκύψουν, θα επιδιωχθεί η αξιοποίηση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Στην στρατηγική της δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών για την προσέλκυση και άσκηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντάσσεται και η αξιοποίηση οριζόντιου χαρακτήρα «έξυπνων» εργαλείων και εφαρμογών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των εργαζομένων και των κατοίκων, με αντανάκλαση σε καθημερινές δραστηριότητες και λειτουργίες «έξυπνης πόλης», όπως η ενεργειακή και περιβαλλοντική διαχείριση των αστικών πόρων (smart energy, eco-city, smartcity-logistics), η έξυπνη και ανοιχτή διακυβέρνηση και λογοδοσία, η έξυπνη τοπική οικονομία, η έξυπνη και εξατομικευμένη πληροφορία (είτε αφορά εξυπηρέτηση του δημότη, είτε εξυπηρέτηση του επισκέπτη), η έξυπνη διαβίωση, η έξυπνη μετακίνηση και κυκλοφορία κ.ο.κ.

Εν κατακλείδι, στο πλαίσιο της BAA/OXE της Δυτικής Αθήνας κωδικοποιούνται οι ακόλουθοι «οριζόντιου χαρακτήρα» πυλώνες υποστήριξης της επιχειρηματικότητας:

- Οριζόντιες Δράσεις προετοιμασίας και προώθησης της Δυτικής Αθήνας ως ελκυστικού τόπου εγκατάστασης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

- Άμεσες και στοχευμένες ενισχύσεις προς Επιχειρήσεις (νέες / υφιστάμενες) σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των νέων Ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων.
- Άμεσες και στοχευμένες ενισχύσεις προς Κοινωνικές Επιχειρήσεις (νέες / υφιστάμενες, ΚΟΙΝΣΕΠ, ΚΟΙΣΠΕ) και στήριξη των αναγκαίων υποδομών
- Πιλοτικό Δίκτυο Κοινωνικής Οικονομίας με ενσωμάτωση της Καινοτομίας στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (West Athens Social Economy Network Platforms and Market Access –WASEN)
- Υποστήριξη και διάδοση της Επιχειρηματικότητας μέσω δράσεων ελεύθερης πρόσβασης σε εργαλεία και υπηρεσίες είτε προς νέες / νεοφυείς επιχειρήσεις είτε προς κοινωνικές επιχειρήσεις

Στις παραπάνω δράσεις εντάσσεται και η εξυγίανση άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων ή/και η ρύθμιση και ολοκλήρωσης της αδειοδότησης υφιστάμενων και εν λειτουργία επιχειρηματικών πάρκων.

Οι δράσεις αυτές χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, το ΠΕΠ Αττικής και το ΕΠΑΝΕΚ. Οι (προ-)θερμοκοιτίδες αποτελούν δράσεις με συγκεκριμένη χωρική αναφορά και εξειδίκευση.

9.3. Πολιτισμός - Τουρισμός στη Δυτική Αθήνα

Από την ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης προέκυψε από τη μία πλευρά, μια χαμηλή αναγνωρισιμότητα της Δυτικής Αθήνας ως τόπου επισκεψιμότητας και δραστηριοτήτων αναψυχής και πολιτισμού, τόσο συνολικά όσο και των επιμέρους περιοχών που την συνθέτουν και, από την άλλη πλευρά, μία λανθάνουσα δυναμική τοπόσημων και δραστηριοτήτων αναψυχής και πολιτισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, στοχεύεται η ανάδειξη του «μίγματος» των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των προοπτικών της Δυτικής Αθήνας ως «νέου» πολιτιστικού και τουριστικού προορισμού (με τη μορφή δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου) και, η προσέλκυση και στήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν σε αυτή την στρατηγική.

Ειδικότερα, θα αναπτυχθούν καινοτόμες δράσεις για την «τοποθέτηση» της Δυτικής Αθήνας στους «κρυφούς», νέους και «εναλλακτικούς» προορισμούς της Αττικής, με ανάπτυξη ιδιαίτερης και διακριτής «ταυτότητας» (place & brand management), αλλά και την ταυτόχρονη ανάπτυξη, προσαρμογή, δοκιμασία και εφαρμογή νέων μηχανισμών και εργαλείων για την «πολυκαναλική» και στοχευμένη προώθηση και προβολή της Δυτικής Αθήνας ως πολιτιστικού και τουριστικού προορισμού πολλαπλών και ειδικών ενδιαφερόντων. Παράλληλα, θα επιδιωχθεί –μέσω της διαδικασίας της επιχειρηματικής ανακάλυψης- η δημιουργία δυναμικών νέων επιχειρηματικών συλλογικοτήτων (επιχειρήσεις, δίκτυα) που θα στηρίζουν αυτή την προσπάθεια, με έμφαση στην πολιτιστική και δημιουργική βιομηχανία.

Η διαδικασία «τοποθέτησης» της Δυτικής Αθήνας στις εναλλακτικές δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής θα οργανωθεί μέσα από την ανάδειξη και δικτύωση αντίστοιχων «πολιτιστικών» μικρο-υποδομών, με έμφαση στις υπάρχουσες, όπως υπαίθρια θέατρα και θερινοί κινηματογράφοι, πολιτιστικά κέντρα, εκθέσεις και εκδηλώσεις σύγχρονης τέχνης κ.λπ.

Ο «προγραμματισμός» των εκδηλώσεων θα γίνεται σε βάθος 9μήνου με έμφαση σε κοινές δράσεις και «διάδοση» μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (People Power - The Most Valuable Resource). Το «περιεχόμενο» των εκδηλώσεων, κατάλληλα προσανατολισμένο, μπορεί να προσελκύσει «εξωτερικές τουριστικές ροές» από συγκεκριμένες χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου.

Κοινό χαρακτηριστικό των «οριζοντίου χαρακτήρα» παρεμβάσεων είναι η χρησιμοποίηση της «βιωματικής προσέγγισης» του επισκέπτη ως μέσου πολλαπλής προώθησης της Δυτικής Αθήνας. Με κανάλια προώθησης τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, «παράγεται» συνεχώς ανανεούμενο και αυτοτροφοδοτούμενο ηλεκτρονικό περιεχόμενο (e-WOM) το οποίο συνδυάζεται με κατάλληλες παρεμβάσεις web-marketing και place management. Οι ιστορίες και η σημασία των προορισμών θα βιώνεται από τους ίδιους τους επισκέπτες με τη μορφή “**e-story-telling**” (βιωματική αφήγηση). Η θετική αφήγηση προϋποθέτει βεβαίως θετικές εντυπώσεις και «νέες» ανακαλύψεις.

Μεσοπρόθεσμα, η ολοκλήρωση αρχαιολογικών υποδομών, η δημιουργία θρησκευτικών διαδρομών κ.λπ. στοχεύεται να «εμπλουτίσει» το πολιτιστικό και τουριστικό προϊόν της Δυτικής Αθήνας.

Η **διασυνδεσιμότητα** των τοπικών πόλων επίσκεψης, περιπάτου, αναψυχής και πολιτιστικών δραστηριοτήτων συνδέεται με την αναβάθμιση των αστικών και πολιτιστικών υποδομών και τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τους επισκέπτες, έπειτα από αναλυτικό αστικό σχεδιασμό (**Destination Audit**). Προβλέπονται σχετικά στοχευμένες παρεμβάσεις αναβάθμισης περιοχών και τοπόσημων στη Δυτική Αθήνα, δικτύωση

Με βάση τα παραπάνω, θα αξιοποιηθούν εργαλεία destinationmanagement (DMS) μέσω των οποίων θα αναπτυχθεί στη Δυτική Αθήνα ένα «**Ολοκληρωμένο Σύστημα Τοποθέτησης, Προσέλκυσης, Προγραμματισμού, Διαχείρισης και Παρακολούθησης Πολιτιστικών και Τουριστικών Ροών**» (**West Athens Destination & Place Management System - DPMS**), με την παροχή υπηρεσιών πολλαπλής πληροφόρησης για την προσέλκυση και την καθοδήγηση των ροών των επισκεπτών στους «πόλους επισκεψιμότητας» της Δυτικής Αθήνας, όσο και σε «νέους προορισμούς» στους Δήμους-Εταίρους, την αποκόμιση θετικών βιωματικών εμπειριών και τη διάχυσή τους σε φίλους και γνωστούς, αλλά και σε όλο τον κόσμο (eWOM).

9.4. Αντιμετώπιση της Φτώχειας, Κοινωνική Συνοχή, Κοινωνική Ένταξη, Κοινωνική Καινοτομία, Εθελοντισμός και Προώθηση στην Απασχόληση

Η Δυτική Αθήνα αποτελεί μια χωρική ενότητα με μείζονα προβλήματα φτώχειας, κοινωνικών ανισοτήτων και περιθωριοποίησης.

Η στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης προσεγγίζεται στη Δυτική Αθήνα μέσω πολυεπίπεδης και ολοκληρωμένης παρέμβασης **κοινωνικής καινοτομίας**, συμπληρωματικά προς τις κατευθύνσεις που κωδικοποιούνται στην Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, που προβλέπονται στον Εθνικό Μηχανισμό Κοινωνικής Ένταξης, που εντάσσονται στην ΠΕΣΚΕ Αττικής (και υλοποιούνται μέσω του Θ.Σ. από το ΠΕΠ Αττικής), στην Περιφερειακή Στρατηγική Ένταξης των Ρομά, αλλά και σε λοιπές ειδικές στρατηγικές.

Οι παρεμβάσεις καταπολέμησης της φτώχειας και προώθησης της κοινωνικής ένταξης στη Δυτική Αθήνα εντάσσονται σε ένα **«Ολοκληρωμένο Σχέδιο Κοινωνικής Καινοτομίας» (ΟΣΚΚ)**, αξιολογούν τις Ε.Π. του Θ.Σ. 9 ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 με πολλαπλούς τρόπους, δράσεις και πράξεις. Η οριστικοποίηση του ΟΣΚΚ της Δυτικής Αθήνας θα δρομολογηθεί στο πλαίσιο δια-δημοτικής συνεργασίας και θα τεθεί στην προβλεπόμενη ανοιχτή διαβούλευση στο πλαίσιο της ΒΑΑ/ΟΧΕ.

Το **«Ολοκληρωμένο Σχέδιο Κοινωνικής Καινοτομίας»** διαρθρώνεται ενδεικτικά σε επιμέρους «Δια-δημοτικά Δίκτυα» ως εξής:

1. Διαδημοτικό Δίκτυο "ΦΡΟΝΤΙ-ΖΩ". Ενδεικτικές δράσεις

- Υπηρεσίες Υποστήριξης Νοσηλείας στο Σπίτι - Κατ' οίκον Φροντίδα για Κληνίρεις Ασθενείς και ΑΜΕΑ. Επέκταση των Υπηρεσιών Υποστήριξης της Αυτόνομης Διαβίωσης μέσω Voucher και ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Υπηρεσίες Εξωτερικής Φροντίδας - Στήριξης Ηλικιωμένων μέσω Voucher.
- Πιλοτικές Δράσεις Εξατομικευμένης Φροντίδας Ηλικιωμένων Ατόμων μέσω ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Κατάρτιση Ανέργων με Αντικείμενο την Παροχή Υπηρεσιών Κατ' οίκον Φύλαξης και Φροντίδας Ηλικιωμένων και Υποστήριξη για τη Δημιουργία Κοιν.Σ.Επ στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας/Κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- Εισαγωγή ΤΠΕ στη Φροντίδα και Προώθηση Κοινωνικής καινοτομίας.
- NEET Work - Πρόληψη Σχολικής Διαρροής και Επανάταξης Νέων που βρίσκονται σε Κίνδυνο Διακοπής της Φοίτησης σε Συστήματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - τοπικό Παρατηρητήριο για τη Σχολική Διαρροή και Επανάταξη/Υποστήριξη εξατομικευμένης Παρέμβασης.
- «Εμπλουτισμένο» δίκτυο Μονάδων Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΔΗΦ) και Φροντίδας ΑΜΕΑ (ΚΔΗΦ-ΑμεΑ).

2. Διαδημοτικό Δίκτυο "ΕΝΤΑΣΣΩ". Ενδεικτικές δράσεις:

- Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης ΑΜΕΑ Ενηλίκων.
- Ενιαίο (Διαδημοτικό) ΟΠΣ Ταυτοποίησης Ωφελουμένων Ευπαθών Ομάδων, Παρακολούθηση και Αξιολόγηση Κοινωνικής Ένταξης.
- Στήριξη της Κοινωνικής Ένταξης μέσω Πολιτιστικών Δράσεων και Προϊόντων - (Παιδικό Θέατρο, Χοροθεραπεία, Ζωγραφική, Χειροτεχνίες κτλ. Που θα υποστηρίζονται από ΚΟΙΝΣΕΠ).

3. Διαδημοτικό Δίκτυο "ΥΓΕΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ". Ενδεικτικές δράσεις:

- Δίκτυο Ιατροπαιδαγωγικών Κέντρων και Κέντρων Παιδικής Προληπτικής Ιατρικής.
- Στήριξη και Φιλοξενία Ατόμων με Αλτσχάιμερ και σχετικές νευροψυχιατρικές παθήσεις στο τελικό τους στάδιο.

4. Διαδημοτικό Δίκτυο "ΣΥΜΠΡΑΤΤΩ". Ενδεικτικές δράσεις:

- Σύμπραξη για την Απασχόληση και την Επιχειρηματικότητα: Διαδημοτικό δίκτυο Δομών Συμβουλευτικής Ανέργων και Προώθησης στην Απασχόληση και στην Επιχειρηματικότητα.

5. Διαδημοτικό Δίκτυο "ΚΟΙΝΩΝΩ". Ενδεικτικές δράσεις

- Δίκτυο Κοινωνικής Καινοτομίας - Δράση e-inclusion μέσω Κοιν.Σ.Επ
- Κοινωνική Αλληλεγγύη - Δράσεις Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Αντιμετώπισης Φτώχειας

Οι αυξημένες ανάγκες πολλαπλής στήριξης του τοπικού πληθυσμού και, ειδικότερα, των ευπαθών και των περιθωριοποιημένων ομάδων, δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν από τις λειτουργούσες Κοινωνικές Δομές, είτε διότι ορισμένες από αυτές υπολειτουργούν, είτε διότι δεν είναι κατάλληλα στελεχωμένες, είτε διότι δεν διαθέτουν «εργαλεία» και δεν εφαρμόζουν επιστημονικά αποδεκτές μεθόδους ψυχοκοινωνικής στήριξης, είτε λόγω της «ασύμμετρης» χωροθέτησης των Δομών «μακριά» από τους θύλακες και σε συνδυασμό της αδυναμίας λειτουργικής διασύνδεσης και αλληλοϋποστήριξης Δομών που ανήκουν σε διαφορετικούς Δήμους.

Οι Κοινωνικές Δομές -στο πλαίσιο του ΟΣΚΚ και της ΒΑΑ/ΟΧΕ- συμπληρώνονται και με άλλες που δεν προβλέπονται στο ΠΕΠ Αττικής, αλλά εξυπηρετούν τις ιδιαίτερες και ειδικές ανάγκες των ευπαθών ομάδων τη Δυτικής Αθήνας. Η χρήση κοινών εργαλείων και η κατάλληλη εκπαίδευση αναδεικνύουν κάθε Κοινωνική Δομή σε εν δυνάμει «Κέντρο Κοινότητας», δηλαδή με λειτουργίες διαμεσολάβησης και δυνατότητα «παραπομπών» σε οποιαδήποτε Δομή του «τοπικού δικτύου».

Μέσω του **ΟΣΚΚ** Δυτικής Αθήνας προωθείται η «**καθολικότητα**» ως προς τις παρεχόμενες κοινωνικές υπηρεσίες και, ταυτόχρονα, η «**τοπικότητα**» ως προς τη διασφάλιση της ισότιμης προσβασιμότητας στο «ανοιχτό» και ιεραρχημένο δίκτυο Κοινωνικών Δομών.

Επιπρόσθετα, η ελλιπής στελέχωση από το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό δεν παρέχει τη δυνατότητα για συστηματικές κοινωνικές έρευνες πεδίου σε επίπεδο οικογένειας.

Το εγχείρημα αυτό δεν είναι ούτε απλό, ούτε εύκολο. Αποτελεί στην ουσία μια «προηγμένη μορφή» ολοκληρωμένης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, η οποία περιλαμβάνει την παροχή πολλαπλών υπηρεσιών από ένα ενιαίο σημείο υποδοχής και εξυπηρέτησης μέσω **εξατομικευμένων χειριστών υποθέσεων κοινωνικής ένταξης (Social Inclusion Personalized Case-Handlers / SIPeCH)**.

Για παράδειγμα, για τον χειρισμό μιας περίπτωσης ενός ωφελούμενου που αντιμετωπίζει πολύπλοκες και μακροπρόθεσμες ανάγκες και κατατάσσεται στις «ευπαθείς ομάδες», θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια διεπιστημονική ομάδα, ένα μέλος της οποίας θα μπορούσε να λειτουργήσει ως διαχειριστής της περίπτωσης και ο οποίος να συντονίζει όλες τις υπηρεσίες γύρω από αυτόν τον ωφελούμενο (EASI 2015).

Στην ουσία, η διαδικασία αυτή στο τοπικό δίκτυο Κοινωνικών Δομών της Δυτικής Αθήνας προϋποθέτει και ταυτόχρονα «απελευθερώνει» δυνάμεις «κοινωνικής καινοτομίας». Η κοινωνική καινοτομία επικεντρώνεται στην δοκιμή/πειραματισμό καινοτόμων κοινωνικών μεταρρυθμίσεων προσδοκώντας να δώσει απαντήσεις/λύσεις στις κοινωνικές ανάγκες που έχουν αναδειχθεί σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, να εκτιμήσει τις επιπτώσεις της παρέμβασης στους χρήστες των υπηρεσιών, προκειμένου να παραχθούν αποτελέσματα καλύτερα από τις εφαρμοζόμενες πολιτικές. Συγκεκριμένα η κοινωνική καινοτομία στη Δυτική Αθήνα και στο πλαίσιο του ΟΣΚΚ θα εφαρμοσθεί αρχικά σε μικρή κλίμακα και υπό συνθήκες που επιτρέπουν να μετρηθούν οι επιπτώσεις, πριν να επαναληφθούν σε μεγαλύτερη κλίμακα, όπου τα αποτελέσματα κρίνονται επιτυχή.

Η στοχευόμενη ενσωμάτωση του συνόλου των Κοινωνικών Δομών στη Δυτική Αθήνα σε ένα **ενιαίο «ιεραρχημένο» Δίκτυο**, στοχεύει πρωτίστως στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, ως το πρώτο βήμα για την κοινωνικοποίηση του τοπικού πληθυσμού που υπόκειται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και (αυτό)-παγίδευσης σε κοινωνική περιθωριοποίηση. Στις περιθωριοποιημένες ομάδες και, με έμφαση στους θύλακες της Δυτικής Αθήνας, θα δοθεί επίσης έμφαση στην δημόσια υγεία και στην προληπτική ιατρική.

Στο «δίκτυο» αυτό θα ενταχθούν δημόσιοι οργανισμοί και κοινωνικοί φορείς όπως π.χ η Εκκλησία, ο ΟΑΕΔ, φιλανθρωπικά ταμεία, ΟΚΑΝΑ, κ.λ.π.

Η ενεργητική κοινωνικοποίηση συνίσταται στην ατομική ενδυνάμωση, την ενεργοποίηση και ένταξη στην κοινότητα, μέσα από ομαδικές και συμμετοχικές δραστηριότητες, και τη διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης του ωφελούμενου και του συνόλου των μελών της οικογένειάς του σε υπηρεσίες πρόνοιας, κοινωνικής αλληλεγγύης, εκπαίδευσης, ατομικής και δημόσιας πρωτοβάθμιας υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης. Η «κοινοτική ανάπτυξη» και η προώθηση της κοινωνικής

συμμετοχής, ιδιαίτερα σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού αποτελούν στοιχεία της ενδυνάμωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, θα αξιοποιηθούν τα επιστημονικά στελέχη των Κοινωνικών Δομών της Δυτικής Αθήνας που ήδη λειτουργούν ή πρόκειται να λειτουργήσουν, είτε ανήκουν σε Δημοτικές Δομές, είτε σε άλλους Φορείς. Θα καταρτισθεί ενιαίο μητρώο και θα αξιοποιηθεί οριζόντιο εργαλείο (πληροφοριακό σύστημα) απομακρυσμένης πρόσβασης για την καταχώριση δεδομένων και εξουσιοδοτημένη αξιοποίηση μεταδεδομένων, με πρόβλεψη στη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων των ωφελουμένων. Η όλη πρόταση εντάσσεται στον **Περιφερειακό Μηχανισμό Κοινωνικής Ένταξης** της Αττικής και στις ρυθμίσεις του Ν. 4445/2016.

Η συνεργασία με εθελοντικές οργανώσεις και πιστοποιημένες Δομές λοιπών Φορέων που προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες στην Δυτική Αθήνα θα αποκτήσει σταθερό και δια-λειτουργικό υπόβαθρο, με προϋπόθεση την ισότιμη πρόσβαση των ωφελουμένων σε αυτές.

Στο πεδίο της αναγνώρισης και ταυτοποίησης των ωφελουμένων και των αναγκών τους, οι κοινωνικοί λειτουργοί του ενιαίου Δικτύου Κοινωνικών Δομών της Δυτικής Αθήνας θα δραστηριοποιηθούν σε μικρο- και μέσο- επίπεδο.

Στο μικρο-επίπεδο και μεσο-επίπεδο δίνεται έμφαση στην αναγνώριση και κατάρτιση οικογενειακών και ατομικών πλάνων αντιμετώπισης της φτώχειας και ατομικών πλάνων κοινωνικής ένταξης. Στο μικρο-επίπεδο προωθείται επίσης η «αυτοδιαχείριση» και ψυχοκοινωνική στήριξη ατόμων με γνωστικές, σωματικές ή κοινωνικές αναπηρίες που περιορίζουν τη συμμετοχή τους στο σχέδιο συνολικής διαχείρισης της φροντίδας.

Κάθε Κοινωνικός Λειτουργός τίθεται υπεύθυνος εξατομικευμένης υπόθεσης (SIPeCH, βλ. ανωτέρω).

Στο μικρο-επίπεδο, οι κοινωνικοί λειτουργοί παρακολουθούν, στηρίζουν και διευκολύνουν την προσαρμογή του ωφελούμενου στις απαιτήσεις του ατομικού πλάνου κοινωνικής ένταξης, σε συνεργασία με τους επιστήμονες που διαθέτουν τις απαιτούμενες ειδικότητες. Στο μεσο-επίπεδο, οι αντίστοιχες δράσεις κοινωνικής ένταξης παρακολουθούνται σε επίπεδο οικογένειας (ακόμα και γειτονιάς), ως μέσο για την υποστήριξη των αναγκών φροντίδας του ασθενούς.

Σε μακρο-επίπεδο, προβλέπεται ένα ενιαίο «συλλογικό όργανο» σε επίπεδο Δυτικής Αθήνας, στο οποίο σχεδιάζονται «από τα κάτω» πολιτικές, υλοποιούνται και παρακολουθούνται παρεμβάσεις και αξιολογούνται τα αποτελέσματά τους.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση της κοινωνικής ένταξης στη Δυτική Αθήνα με τη μετάβαση στο «επόμενο» βήμα, δηλαδή όταν ολοκληρωθεί ή καλλιεργηθεί επιτυχώς η κοινωνική ένταξη και, λάβει χώρα η προετοιμασία και προώθηση των «ωφελουμένων» του πρώτου βήματος στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα μέσα από ατομικά πλάνα ενδυνάμωσης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, ομαδικότητας κ.λπ.

Συμπερασματικά, η προτεινόμενη ανάπτυξη «**δυναμικού συστήματος κοινωνικών οικονομιών κλίμακας**» στη Δυτική Αθήνα συνίσταται:

- αφενός στη διασύνδεση της **πολλαπλής διαλειτουργικότητας** (κοινωνική καινοτομία, κοινωνικές οικονομίες κλίμακας, κοινωνικές συνέργιες κ.λπ.) ανάμεσα στις διαδικασίες της κοινωνικής ένταξης (ενδυνάμωση) και της προώθησης των ωφελουμένων στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα (ανάπτυξη),
- αφετέρου, στη διαμόρφωση ενός **Ιεραρχημένου Δικτύου Κοινωνικών Δομών στη Δυτική Αθήνα (ΔιΚΔΔΑ)** συγκροτημένης και συστηματικής αναγνώρισης των αναγκών και διαμόρφωσης στοχευμένων / εξατομικευμένων προγραμμάτων προώθησης των ωφελουμένων στην κοινωνική ένταξη, καθώς και στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα.

Πρόκειται για ένα «εγχείρημα» που «ξεπερνά» τη «διοικητική τοπικότητα» και αναδεικνύει τη «**δια-δημοτική λειτουργική τοπικότητα**», προβάλλοντας κοινές δράσεις, αξιοποιώντας κοινά εργαλεία και ομογενοποιώντας Κοινωνικές Δομές και Υπηρεσίες.

Η «ομογενοποίηση» των Κοινωνικών Δομών και οι συνέργιες ανάμεσα στις παρεχόμενες υπηρεσίες συμβάλλει στη βιωσιμότητα του δικτύου και στη «**δια-δημοτικότητα**» του δικτύου: ένας ωφελούμενος μπορεί να έχει πρόσβαση σε οποιαδήποτε Κοινωνική Δομή των Δήμων-εταίρων χωρίς περιορισμούς (καθολική πρόσβαση). Δομές «ειδικού τύπου» (κέντρα ΑΝΜΕΑ, κέντρα κακοποιημένων γυναικών, δομές φιλοξενίας κ.λπ.) σχεδιάζονται σε δια-δημοτικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, προβλέπονται υπηρεσίες «ανοιχτού» τύπου με υπηρεσίες κατ'οίκον νοσηλείας (λ.χ. με χορήγηση voucher).

Η «αναγνώριση» του ωφελούμενου σε οποιοδήποτε σημείο-πρόσβασης του ΔιΚΔΔΑ προϋποθέτει την ύπαρξη ενιαίου ηλεκτρονικού συστήματος ταυτοποίησης και περιορισμένης πρόσβασης στον «φάκελο» του ωφελούμενου και της οικογένειάς τους.

Η κοινωνική καινοτομία που αναπτύσσεται και εφαρμόζεται στην πράξη μέσω του ΔιΚΔΔΑ, βελτιώνει την προσβασιμότητα της φιλικής προς τον χρήστη / ωφελούμενο πληροφορίας, το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων επιπέδων περιφερειακής / τοπικής διακυβέρνησης και την αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, που συνεπάγεται τη μείωση του διοικητικού φόρτου, τόσο για τον ωφελούμενο όσο και για τον Φορέα παροχής της υπηρεσίας ή της παροχής.

Οι «**κοινωνικές οικονομίες κλίμακας**» της προτεινόμενης στρατηγικής αναδεικνύονται μέσα από την καθολική πρόσβαση, από την συμπληρωματικότητα και διαλειτουργικότητα των Κοινωνικών Δομών σε όλη την «περιοχή παρέμβασης» (ΔιΚΔΔΑ σε επίπεδο Δυτικής Αθήνας), αλλά και από την συστηματική εφαρμογή της κοινωνικής ένταξης (ενδυνάμωση) και της προώθησης στην απασχόληση και στην επιχειρηματικότητα (ανάπτυξη).

Το ΔιΚΔΔΑ συμπληρώνεται τέλος με μια «νέα» κατηγορία τοπικών Κοινωνικών Δομών (ή «λειτουργιών» μέσα σε υφιστάμενη Δομή), που αφορά στα «Τοπικά Γραφεία Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας», μέσα από τα οποία παρέχονται οι υπηρεσίες προώθησης στην αγορά εργασίας και στην επιχειρηματικότητα, μέσα από ατομικά πλάνα ενδυνάμωσης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, ομαδικότητας, ψυχοκοινωνικής στήριξης κ.λπ.

10. Οργάνωση της «Εταιρικής Σχέσης της ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. της Δυτικής Αθήνας και Προτεινόμενο «Δια-δημοτικό Σύστημα Διακυβέρνησης».

Η «διακυβέρνηση» της Ο.Χ.Ε. της Αστικής Εταιρικής Σχέσης των Δήμων της Δυτικής Αθήνας κατά τη διάρκεια υλοποίησής της διέπεται από τις αρχές της συμμετοχικότητας, της καθολικότητας, της διαφάνειας, της δέσμευσης και της αξιολόγησης των τοπικών αναπτυξιακών και κοινωνικών πολιτικών.

Το εργαλείο της Ο.Χ.Ε. ενσωματώνει από τη φύση του την έννοια της Εταιρικής Σχέσης και της λογοδοσίας. Το «Δια-δημοτικό Σύστημα Διακυβέρνησης» αναλαμβάνει την συστηματική διεπαφή με την τοπική κοινωνία για τη συναινετική διαμόρφωση απόψεων τόσο επί των σημαντικών αλλαγών που θα προέλθουν στην περιοχή παρέμβασης της ΒΑΑ, είτε μέσω της Ο.Χ.Ε., είτε και μέσω ευρύτερων αναπτυξιακών ή/και διαρθρωτικών παρεμβάσεων, είτε και ως προς τη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων αυτών των παρεμβάσεων μακροπρόθεσμα.

Η ισχυροποίηση της διαδικασίας διατύπωσης γνώμης και κοινοποίησής της στην τοπική κοινωνία επιτυγχάνεται μέσω της κινητοποίησης του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου (τοπικά τυπικά και άτυπα Κοινωνικά Δίκτυα), στηρίζεται δε και διευρύνεται μέσω των εφαρμογών του Διαδικτύου και τη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

Η «συμμετοχικότητα» (και όχι απλά η «συμμετοχή») σε ανοιχτές δημοκρατικές διαδικασίες παρέχει στους πολίτες και, γενικότερα, στο τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο τη δυνατότητα να διαμορφώνουν τις επιλογές που τους αφορούν.

Η «ηλεκτρονική συμμετοχή» αποτελεί ένα μέσο το οποίο διευρύνει τις επιλογές της «συμμετοχικότητας» (τρόπος έκφρασης, χρόνος, συχνότητα, τεκμηρίωση, διάλογος κ.λπ.) με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών. Για να είναι η σχέση αυτή αντικειμενική, θα πρέπει η ηλεκτρονική συμμετοχή να ενσωματώνει τις ίδιες Αρχές και, τουλάχιστον τις ίδιες ευκαιρίες με την «συμμετοχικότητα».

Επιστέγασμα της «συμμετοχικότητας» αποτελεί η κωδικοποιημένη και διαφανής προσέγγιση του αποτελέσματος. Με άλλα λόγια, η «Λογοδοσία» (accountability) της Αστικής Αρχής ως συνολικό αποτέλεσμα εφαρμογής και αξιολόγησης της διαδικασίας της Ηλεκτρονικής Διαβούλευσης των Πολιτών και των Κοινωνικών Εταίρων στο πλαίσιο και με αφορμή την Ο.Χ.Ε. σε συγκεκριμένα ερωτήματα που θα τίθενται σε ανοιχτή διαβούλευση.

Στο πλαίσιο της συγκρότησης, οργάνωσης και λειτουργίας της μόνιμης εταιρικής σχέσης στη Δυτική Αθήνα προτείνονται τα ακόλουθα «εργαλεία»:

1. ανάπτυξη των «**τοπικών εταιρικών σχέσεων**» σε επίπεδο Δήμου-Εταίρου σε τρία επίπεδα (βλ. Σχήμα 3: κοινωνικοί εταίροι, επαγγελματικοί εταίροι, τοπικά κοινωνικά δίκτυα),

2. ανάπτυξη των «**υπερ-τοπικών εταιρικών σχέσεων**» σε επίπεδο Δυτικής Αθήνας, με «δικτύωση» των αντίστοιχων τοπικών επιπέδων),
3. δημιουργία «**Ομάδας Καθοδήγησης**», η οποία πρακτικά θα αποτελέσει τη δημοκρατική εκπροσώπηση της Εταιρικής Σχέσης,
4. δημιουργία «**έξυπνου**» **μόνιμου φόρουμ διαβούλευσης** όλων των «επιπέδων» των κοινωνικών και εταιρικών σχέσεων (West Athens Citizens & Social Stakeholders Forum / WACSSF), το οποίο θα λειτουργεί στο πλαίσιο της Ο.Χ.Ε., αλλά και στο πλαίσιο ευρύτερων / κρίσιμων ζητημάτων της ανάπτυξης και λειτουργίας της Δυτικής Αθήνας.

Η Εταιρική Σχέση ως προς την «φυσική» της λειτουργία, θα διοικείται από «**Ομάδα Καθοδήγησης**» (**Steering Committee**) η οποία μπορεί να «εκλέγεται» από τις θεματικές εταιρικές σχέσεις λ.χ. με ετήσια θητεία (διασφάλιση της «εναλλαγής» ρόλων, της διαφάνειας και της εξωστρέφειας). Η «Ομάδα Καθοδήγησης» θα αξιοποιεί το φόρουμ διαβούλευσης και θα λαμβάνει υπόψη της τις απόψεις, θέσεις και προτάσεις που ανταλλάσσονται σε αυτό.

Στο πλαίσιο του φόρουμ, τίθενται σε διαβούλευση και αξιολογούνται προτάσεις πολιτών, κοινωνικών δικτύων και κοινωνικών εταίρων που δραστηριοποιούνται στο Δήμο ή και σε γειτονικούς Δήμους. Με βάση αυτές, υποστηρίζονται και τεκμηριώνονται κατάλληλα οι σχετικές αποφάσεις της Αστικής Αρχής και των Δημοτικών Συμβουλίων των Δήμων-Εταίρων.

Ο «κανονισμός λειτουργίας» της «Εταιρικής Σχέσης», όπως προκύπτει από τη διαβούλευση και από την εισήγηση της «Αστικής Αρχής», θα πρέπει να εγκριθεί από τα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων-Εταίρων.

Η διαβούλευση οργανώνεται πρακτικά σε τρεις (3) κύκλους, «καθαρής» χρονικής διάρκειας τεσσάρων μηνών, ως εξής:

- Α' κύκλος: Ενημέρωση Αρχών / Προτεραιοτήτων ΒΑΑ
- Β' κύκλος: Προσαρμογές / κατευθύνσεις ΒΑΑ/ΟΧΕ με βάση αξιολόγηση / κατευθύνσεις της πορείας εφαρμογής των ΟΧΕ στην Περιφέρεια και βελτιωτικές κινήσεις
- Γ' κύκλος: Εμβάθυνση / Εξειδίκευση / Επιπτώσεις των προτεινόμενων Παρεμβάσεων - Αποτίμηση της Διαβούλευσης Σχεδιασμού της ΒΑΑ/ΟΧΕ της Δυτικής Αθήνας – Επόμενα Βήματα: Η «μετάβαση» στη Διακυβέρνηση της ΒΑΑ/ΟΧΕ.

Οι παραπάνω «κύκλοι» θα ολοκληρώνονται με συγκεκριμένα κάθε φορά «Παραδοτέα» στα οποία θα αποτυπώνονται το μεθοδολογικό σχέδιο, η συμμετοχή, ο διάλογος, οι αποκλίνουσες και οι συγκλίνουσες θέσεις, οι πιθανές εναλλακτικές προτάσεις που κατατίθενται (από όλα τα διαθέσιμα «κανάλια επικοινωνίας»), η τελική αποδοχή, απόρριψη, επιφύλαξη των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων κ.ο.κ.

Η «δικτυωτή» διαδικασία της Διαβούλευσης της ΒΑΑ/Ο.Χ.Ε. της Δυτικής Αθήνας απεικονίζεται στο Σχήμα 1 που ακολουθεί.

Τα χρονικά ορόσημα, τα εργαλεία και οι διαδικασίες της διαβούλευσης αναφέρονται στην σχετική ανοιχτή Πρόσκληση της Αστικής Αρχής, ενώ αποτυπώνονται στο σχήμα που ακολουθεί.

Η Αστική Αρχή μπορεί να ανακατανέμει και να συμπληρώνει το περιεχόμενο και την χρονική κατανομή των κύκλων διαβούλευσης, τόσο ανάλογα με τις ανάγκες βελτίωσης των όρων και της ποιότητας της διαβούλευσης, όσο και με βάση τις επικαιροποιούμενες ειδικές κατευθύνσεις του Οδηγού υποβολής του Σχεδίου από την ΕΥ του Ε.Π. Αττικής 2014-2020.

Σχήμα 2: Οργάνωση της «Διακυβέρνησης» της ΟΧΕ Δυτικής Αθήνας - Τοπικές Εταιρικές Σχέσεις

